

Norwegian Ministry
of Foreign Affairs

Empowered lives.
Resilient nations.

RAPORT
DE MONITORIZARE ALTERNATIVĂ A IMPLEMENTĂRII ACȚIUNILOR DIN
PLANUL LOCAL (RAIONAL) ANTICORUPȚIE
PENTRU ANII 2018 – 2020
CAHUL
(PERIOADA DE MONITORIZARE – ANUL 2019)

Autori: Viorel Pîrvan, Liubomir Chiriac, Ana Znaceni și Ion Creangă

Chișinău 2020

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” este succesorul de drept al Fundației Viitorul și păstrează în linii mari tradițiile, obiectivele și principiile de acțiune ale fundației, printre care se numără: formarea de instituții democratice și dezvoltarea unui spirit de responsabilitate efectivă printre oamenii politici, funcționari publici și cetățenii țării noastre; consolidarea societății civile și a spiritului critic; promovarea libertăților și valorilor unei societăți deschise, modernizate și proeuropene. IDIS „Viitorul” reprezintă o instituție de cercetare, instruire și inițiativă publică, care activează pe o serie de domenii legate de: analiză economică, guvernare, cercetare politică, planificare strategică și management al cunoștințelor în Republica Moldova.

Orice utilizare a unor extrase ori opinii ale autorului acestei publicații trebuie să conțină referință la IDIS „Viitorul”.

Pentru mai multe informații asupra acestei publicații ori asupra abonamentului de recepționare a publicațiilor editate de către IDIS, vă rugăm să contactați IDIS „Viitorul”.

Adresa de contact:

Chișinău, Iacob Hâncu 10/1, 2005, Republica Moldova Telefon: (373-22) 21 09 32

Fax: (373-22) 24 57 14

www.viitorul.org

Elaborat de Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” în cadrul Programului de granturi mici pentru monitorizarea alternativă a planurilor anticorupție sectoriale și locale al proiectului „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, implementat de PNUD Moldova cu suportul financiar al Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei. Toate opiniile aparțin autorilor și nu reprezintă neapărat poziția oficială a PNUD-Moldova sau a instituțiilor finanțatoare.

CUPRINS

I. Rezumat executiv

II. Progresul în implementarea planului de acțiuni anticorupție în anul 2019

2.1. Prioritatea 1. Consolidarea integrității instituționale a APL prin prisma aplicării corespunzătoare a legislației anticorupție

2.2. Prioritatea 2. Gestionarea patrimoniului public local în condiții de legalitate, transparență și eficiență

2.3. Prioritatea 3. Asigurarea transparenței și prevenirea corupției în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare a achizițiilor publice

2.4. Prioritatea 4. Sporirea calității serviciilor publice printr-un management eficient al resurselor umane

2.5. Prioritatea 5. Îmbunătățirea comunicării cu cetățenii și transparenței activității APL-urilor

III. Constatări și concluzii de bază ale monitorizării alternative

IV. Propuneri și recomandări

Anexa nr.1. Percepția cetățenilor din raionul Cahul privind nivelul corupției și impactul acțiunilor anticorupție

Abrevieri

AAP - Agenția Achiziții Publice

ANI – Autoritatea Națională de Integritate

APL – Administrația publică locală

BAP - Buletinul Achizițiilor Publice

CNA – Centrul Național Anticorupție

IMSP - Instituție Medico – Sanitară Publică

ONG – Organizații Non Guvernamentale

UAT – Unitate Administrativ Teritorială

I. Rezumat executiv

Prezentul Raport de monitorizare examinează gradul de îndeplinire pe parcursul anului 2019 a 27 de acțiuni, grupate în 5 priorități, din Planul local anticorupție pentru anii 2018-2020 din raionul Cahul, adoptat prin decizia Consiliului raional nr.10/39-IV din 21.12.2017.

Planul local anticorupție pentru APL de nivelul II din raionul Cahul asigură desfășurarea unui proces amplu axat pe măsurile anticorupție și orientat spre consolidarea integrității reprezentanților din sectoarele: public, non-guvernamental și privat. Prioritățile stipulate în Planul local anticorupție țin să descurajeze implicarea, în mod special, a funcționarilor și a aleșilor locali în acte de corupție; contribuie la sporirea calității serviciilor publice și asigură transparența instituțiilor publice și îmbunătățește comunicarea cu cetățenii.

Pentru desfășurarea activităților de monitorizare și evaluare, echipa de experți a IDIS „Viitorul” a interacționat și a conlucrat cu grupurile țintă evidențiate, conform programului de implementare. Astfel, au avut loc discuții directe cu reprezentanții autorităților publice locale din raionul Cahul, cetățeni și reprezentanți ai societății civile. S-au colectat informații din surse publice, a fost organizată o masă rotundă, a fost adresată solicitare oficială de acces la informație, dar în același timp s-au efectuat și chestionări cu cetățeni, tineri, reprezentanți ai societății civile, etc.

Procesele socio-economice și politice din Republica Moldova influențează atât pozitiv cât și negativ situația privind implementarea măsurilor anticorupție în administrația publică locală. Din acest punct de vedere, **prin intermediul acestei analize s-a reușit, în opinia noastră**, identificarea lacunelor și mecanismelor ineficiente privind implementarea politicilor anticorupție la nivel local, aspectele neclare, confuze, incomplete care țin de **Planul local anticorupție pentru anii 2018-2020 din raionul Cahul** din perspectiva funcționării instituțiilor sale, a impactului negativ asupra economiei naționale, asupra bunăstării cetățenilor, dar și asupra calității vieții populației.

Raportul respectiv de monitorizare și evaluare evidențiază punctele tari și slabe ale procesului de prevenire și combatere a fenomenului corupție și punctează concluziile și recomandările necesare.

Astfel, conform metodologiei de evaluare, gradul de realizare a acțiunilor trebuie să corespundă uneia dintre următoarele calificative: „Realizat”; „Parțial realizat”; „Nerealizat”. În ce privește termenul de realizare, calificativele sunt: ”Acțiune în desfășurare”; ”Termen de implementare respectat”; ”Termen de implementare depășit”; ”Termen de implementare respectat, acțiune în desfășurare”.

Luând în considerare metodologia respectivă pentru implementarea acțiunilor pe anul 2019 din Planul local anticorupție a raionului Cahul, au fost obținute următoarele rezultate:

CALIFICATIVE	ACȚIUNILE	NR. TOTAL	%
Nivelul de realizare a acțiunilor			
Realizat	10	1	4%
Parțial realizat	2, 3, 6, 8, 9	5	18%
Nerealizat	1, 4, 5, 7, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27	21	78%
Termenul de realizare			
Acțiune în desfășurare	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27	26	96%
Termen de implementare respectat	10	1	4%
Termen de implementare respectat, acțiune în desfășurare		-	-
Termen de implementare depășit		-	-

Remarcă generală: din motivul neîntocmirii rapoartelor de către APL Cahul și lipsei informațiilor privind realizarea acțiunilor Planului raional anticorupție, cifrele pot să nu corespundă realității, însă acestea sunt luate în calcul la stabilirea calificativului conform metodologiei de mai sus.

Principalele concluzii evidențiate în acest sens sunt:

- Neexecutarea deciziei Consiliului raional privind aprobarea Planului local anticorupție;
- Neelaborarea, nepublicarea și netransmiterea către CNA a rapoartelor privind implementarea acțiunilor din Planul local anticorupție;
- Slaba informare a consilierilor raionali privind îndeplinirea Planului local anticorupție;
- Supraîncărcarea cu sarcini administrative a responsabililor din APL nivelul II privind procesul de îndeplinire a Planului local anticorupție;
- Informarea insuficientă a cetățenilor, ONG-urilor locale, oamenilor de afaceri privind procesul de realizarea a Planului local anticorupție;
- Lipsa unor mecanisme eficiente de aplicare a legilor;
- Activitatea insuficient de transparentă a autorităților și instituțiilor publice;
- Lipsa de transparență în achizițiile publice;
- Surse bugetare insuficiente pentru buna activitate;
- Educație și instruire anticorupție deficitară a funcționarilor și a populației etc;
- Nivel inadecvat de salarizare în sectorul public;
- Comunicare deficitară cu cetățenii;

Recomandările de bază indicate în prezentul raport sunt:

- Necesitatea informării periodice a consilierilor raionali privind realizarea Planului local anticorupție;
- Necesitatea simplificării procedurilor de raportare privind îndeplinirea Planului local anticorupție;
- Identificarea instrumentelor de motivare și de stimulare suplimentare pentru persoanele responsabile de monitorizare și raportarea realizării acțiunilor din Plan;
- Completarea paginii web a Consiliului raional Cahul cu informații privind implementarea Planului local anticorupție;
- Modificarea cadrului normativ pentru a unifica multitudinea de registre gestionate de entitățile publice;
- Efectuarea de către CNA a unei analize mai aprofundate asupra rapoartelor, a impactului măsurilor întreprinse la nivel raional și cu înaintarea recomandărilor pentru entitățile publice raportoare;
- Regândirea construcției Planurilor locale anticorupție și a metodologiei de evaluare;
- Schimbarea perioadei de raportare la una anuală;

Sperăm mult că concluziile și recomandările efectuate în cadrul acestui raport vor contribui la eficientizarea procesului de prevenire și combatere a fenomenului corupției, la sporirea integrității funcționarilor publici și a aleșilor locali, înlesnind și accelerând astfel creșterea calitativă a actului guvernării la nivel local.

II. Progresul în implementarea planului de acțiuni anticorupție

Remarcă generală: *Consiliul raional Cahul nu a elaborat și nu a transmis către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare din cadrul Centrului Național Anticorupție, raportul pentru perioada semestrului I al anului 2019 privind progresele înregistrate în implementarea acțiunilor cuprinse în Planul raional anticorupție. Pentru perioada semestrului II al anului 2019, Consiliul raional Cahul a elaborat și a transmis către IDIS "Viitorul" raportul privind progresele înregistrate în implementarea doar a 10 acțiuni (Prioritatea 1) din totalul de 27 acțiuni cuprinse în Planul raional anticorupție. În consecință, evaluarea progresului în implementarea Planului raional anticorupție a fost efectuată în baza informațiilor prezentate de către Consiliul raional Cahul și a informațiilor publice disponibile.*

Prioritatea 1	Consolidarea integrității instituționale a autorității publice prin aplicarea prevederilor legislației în domeniul anticorupție

Rezultatele scontate:

1. Climat de integritate cultivat în cadrul APL de toate nivelurile.
2. Încălcarea măsurilor de asigurare a integrității profesionale de către agenții publici din cadrul APL și aleșii locali – sancționată.
3. Unități de audit intern – create și funcționale.
4. Sistem de gestiune a riscurilor, inclusiv a riscurilor anticorupție – implementat.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
1	Asigurarea respectării regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității	1.1	Numărul de cazuri de incompatibilități și restricții în ierarhie atestate și soluționate în entitățile publice	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		1.2	Numărul de sesizări la ANI cu privire la încălcarea regimului de incompatibilități și limitare a publicității	0		
		1.3	Numărul de persoane suspendate pentru asemenea încălcări	0		

În responsabilitățile entităților publice naționale și a agenților publici se regăsește asigurarea respectării cadrului legal autohton ce se referă la integritate, completat și îmbunătățit în perioada 2016 – 2018, prin adoptarea – *legii cu privire la Autoritatea Națională de Integritate nr.132/2016*¹, instituție care înlocuiește Comisia Națională de Integritate creată în 2011; *legii privind declararea averii și a intereselor personale nr.133/2016*², care a înlocuit legea anterioară privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor supuse declarării și controlului; *legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.134/2016*³, prin care sunt amendate 48 de acte normative pentru a fi rialiate la noul cadrul legal ce se referă la integritate; *legii integrității nr.82/2017*⁴, care a înlocuit legea cu privire la prevenirea și combaterea corupției; *legii privind avertizorii de integritate nr.122/2018*.

¹ Legea nr.132/16, disponibilă la adresa: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=366044>

² Legea nr.133/16, disponibilă la adresa: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=366046>

³ Legea nr.134/16, disponibilă la adresa: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=366048>

⁴ Legea nr.72/17, disponibilă la adresa: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=370852>

În conformitate cu Raportul privind implementarea planului local anticorupție pentru anii 2018-2020 semestrul II anul 2019, administrația raională Cahul nu indică nici un caz de incompatibilități și restricții în ierarhie atestate și soluționate în entitățile publice. Totodată, nu a fost sesizată Autoritatea Națională de Integritate cu privire la încălcarea regimului de incompatibilități și limitare a publicității, subsidiar, nu a fost suspendată nici o persoană pentru absența încălcărilor.

La această acțiune constatăm neincluderea în raport a tuturor responsabililor de realizarea acțiunii. În speță, au fost menționate doar 3 subdiviziuni ale Consiliului raional (Direcția generală finanțe, Direcția generală învățământ, Direcția generală asistență socială și protecție a familiei), deși în total sunt 8, nefiind indicate 5 subdiviziuni (Direcția agricultură și dezvoltare economică, Direcția construcții, drumuri și dezvoltare teritorială, Secția cultură, Serviciul relații funciare și cadastru, Serviciul tineret și sport). Aceste remarci se referă la toate acțiunile din raportul pentru semestrul II al anului 2019, prezentat de către Consiliul raional Cahul.

Pe pagina web a Autorității Naționale de Integritate, la data întocmirii prezentului raport de monitorizare, nu sunt identificate cazuri privind încălcarea regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității, examinate de ANI în rezultatul sesizării responsabililor din raionul Cahul.

În Raportul ANI pentru perioada ianuarie – septembrie 2019⁵ se menționează despre 17 acte de constatare privind regimul incompatibilităților și 1 act de constatare pentru restricții. Plus, sunt menționate 5 procese-verbale întocmite pentru „încălcarea regimului juridic al incompatibilităților și limitărilor aplicabile funcției publice sau funcției de demnitate publică” (art.313⁴ Cod contravențional). Însă, ANI nu prezintă o statistică detaliată pe raioane și categorii de subiecți vizați în procedurile de control și procesele contravenționale. Spre exemplu, în Raportul ANI sus-menționat sunt indicați la general: 30 de conducători ai organizațiilor publice; 16 primari; 10 consilieri locali; 10 funcționari publici; 5 funcționari publici cu statut special; 1 procuror; 1 viceprimar și 1 ex-primar. La fel sunt specificate următoarele categorii de subiecți pentru cele 65 de procese-verbale contravenționale întocmite: 14 conducători ai organizațiilor publice; 10 ex-deputați; 7 judecători; 7 procurori; 7 consilieri locali; 6 primari; 4 deputați; 4 funcționari publici; 4 funcționari publici cu statut special și 2 persoane care nu au statut de subiect al declarării.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
2	Asigurarea respectării regimului declarării averilor și intereselor personale	2.1	Numărul de agenți publici angajați / numiți / cu mandatele validate pe parcursul anului și numărul de declarații depuse în momentul angajării / numirii / validării mandatului	29	Acțiune realizată parțial	Acțiune în desfășurare
		2.2	Numărul total de agenți publici angajați / numiți / cu mandatele validate care activează în entitatea publică pe parcursul anului 2019 și numărul de declarații depuse anual	0		
		2.3	Numărul de agenți publici ai căror mandat / raporturi de muncă sau de serviciu au încetat pe parcursul anului și numărul de declarații depuse la încetarea mandatului / raporturilor de muncă sau de serviciu pe parcursul anului respectiv	31		

⁵ Raportul ANI pentru perioada ianuarie – septembrie 2019, disponibil la adresa: <http://ani.md/sites/default/files/Raport%20ANI%209%20luni%202019.pdf>

În conformitatea cu legea privind declararea averii și a intereselor personale nr.133/2016 este obligatoriu de a declara averea și interesele personale de către subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia.

În conformitate cu Raportul pentru semestrul II al anului 2019, administrația raională Cahul a schimbat indicatorii prevăzuți în Plan și a raportat doar numărul agenților publici angajați / numiți / cu mandate validate pe parcursul anului și numărul de agenți publici ai căror mandat / raporturi de muncă sau de serviciu au încetat pe parcursul anului, nefiind raportate numărul declarațiilor depuse la aceste etape, precum și cele obligatoriu de depus anual.

Este necesar de a remarca faptul că începând cu 1 ianuarie 2018, subiecții declarării sunt obligați să-și depună declarațiile exclusiv în formă electronică, prin intermediul sistemului informațional „e-Integritate”, disponibil pe pagina web oficială a Autorității Naționale de Integritate⁶. Astfel, după 1.01.2018 când declarațiile se depun în format electronic, pentru APL este dificil să țină evidența numărului agenților publici care au depus declarațiile. Or, semnarea declarației în formă electronică se face prin utilizarea de către fiecare subiect a semnăturii electronice emise în condițiile legii⁷ și eliberate subiecților declarării cu titlu gratuit⁸.

Cel mai rezonabil ar fi ca această responsabilitate de ținere a evidenței declarațiilor să fie exclusă din planul local anticorupție, or, Autoritatea Națională de Integritate are atribuția de a ține Registrul electronic al subiecților declarării averii și intereselor personale⁹, respectiv ANI are toate informațiile privind numărul declarațiilor depuse pe fiecare raion și entitate publică (71.504 declarații de avere și interese personale semnate digital, depuse în format electronic în perioada ianuarie – septembrie 2019¹⁰). Mai mult ca atât, Autoritatea Națională de Integritate este responsabilă de realizarea controlului declarațiilor de avere și interese personale, având obligația de verificare a depunerii în termen a declarațiilor de avere și interese personale, precum și respectarea cerințelor de formă a declarațiilor.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
3	Asigurarea respectării regimului conflictelor de interese și neadmiterea favoritismului	3.1	Numărul conflictelor de interese declarate	0	Acțiune realizată parțial	Acțiune în desfășurare
		3.2	Numărul conflictelor soluționate în cadrul entităților publice	0		
		3.3	Numărul conflictelor de interese sesizate la ANI	1		
		3.4	Numărul actelor de constatare ale ANI cu privire la conflictele de interese	1		

Administrația raionului Cahul nu a raportat nici un caz de încălcare a regimului conflictelor de interese declarate și de soluționare în cadrul entităților publice. Însă, raportează despre o sesizare la ANI referitor la conflictele de interese, iar ca rezultat a fost emis un act de constatare al ANI. Acest caz a fost raportat în privința Direcției generale învățământ a Consiliului raional Cahul.

⁶ Portalul declarațiilor disponibil la adresa: <https://declaratii.ani.md/searchDeclarations/index>

⁷ Legea nr. 91/2014 privind semnătura electronică și documentul electronic, disponibilă la adresa: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=353612>

⁸ Hotărârea Guvernului nr.673/2017, disponibilă la adresa: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=371288>

⁹ Art.7 alin.(1) lit.f) din legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate nr.132/2016, disponibilă la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=112395&lang=ro

¹⁰ Raportul ANI pentru perioada ianuarie – septembrie 2019, disponibil la adresa: <http://ani.md/sites/default/files/Raport%20ANI%209%20luni%202019.pdf>

Informații despre cazul de conflicte de interese nu se regăsesc pe pagina web a Consiliului raional și în consecință publicul nu cunoaște despre ele. Nici în Raportul de activitate al Direcției generale învățământ pentru anul 2019¹¹ nu se menționează nimic despre acest caz.

Pe pagina web a Autorității Naționale de Integritate, la data întocmirii prezentului raport de monitorizare, la compartimentul Acte de constatare, există doar Actul de constatare nr.29/11 din 11.03.2019 în privința respectării regimului juridic al conflictelor de interese de către administratorul Întreprinderii Municipale "Crihana Veche" din s. Crihana Veche, raionul Cahul, fiind constatată încălcarea acestui regim, cu sesizarea autorității responsabile de a înceta raporturile de muncă și decăderea din dreptul de a exercita funcții publice sau funcție de demnitate publică¹².

Nu este clar dacă administrația raională s-a referit anume la acest caz în raportul său semestrial, însă, cazul identificat pe pagina Autorității Naționale de Integritate punctează necesitatea de monitorizare și raportare și a cazurilor de conflicte de interese a agenților publici din unitățile administrativ teritoriale de nivelul I, în speță administratorii întreprinderilor municipale.

Aici este oportun de a sublinia o *remarcă generală* referitor la ineficiența planurilor raionale anticorupție fără implicarea și includerea responsabilităților în materie de integritate pentru APL I, similare cu cele pentru APL II. Înțelegem că acest exercițiu este unul extrem de dificil din mai multe cauze, precum: lipsa capacităților de monitorizare a 898 de planuri locale anticorupție ale orașelor / municipiilor, satelor / comunelor; imposibilitatea impunerii unor astfel de planuri pentru APL I în virtutea principiului de autonomie locală etc. Însă, tot acest sistem de monitorizare a integrității în administrațiile publice locale rămâne a fi unul incomplet, iar axarea monitorizării doar pe APL II nu rezolvă problemele referitoare la integritate de la nivel local.

Din nou reiterăm lipsa unei statistici detaliate a ANI privind regimul conflictelor de interese, fiind doar indicate per general 53 de acte de constatare și 15 procese-verbale întocmite pentru „nedeclararea sau nesoluționarea conflictului de interese” (art. 313² Cod contravențional) în perioada ianuarie – septembrie 2019¹³.

Deși este util pentru administrația raională Cahul de a monitoriza numărul actelor de constatare ale ANI cu privire la conflictele de interese, această responsabilitate este totodată o povară în plus pentru APL și o dublare a competențelor. Or, toate aceste informații sunt deținute de către Autoritatea Națională de Integritate, care le poate furniza în adresa Secretariatului Grupului de Monitorizare al Centrului Național Anticorupție. Plus la aceasta, administrația raională ar putea solicita și obține informații de la ANI referitoare la actele de constatare cu privire la conflictele de interese în cazul în care conducerea a sesizat ANI, însă pot fi situații în care controalele ANI în privința conflictelor de interese se inițiază la sesizarea unor persoane fizice sau juridice terțe, în rezultatul investigațiilor jurnalistice, iar rezultatele acestor controale să nu fie furnizate APL. De facto, ANI urmează să publice actele de constatare emise pe pagina sa web, însă în realitate constatăm că din 98 de acte de constatare în primele 9 luni ale anului 2019 au fost publicate pe web doar 44 de acte de constatare¹⁴.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
4	Asigurarea respectării regimului cadourilor	4.1	Numărul cadourilor predate comisiilor de evidență și evaluare a cadourilor în cadrul entităților publice	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		4.2	Numărul și suma cadourilor răscumpărate în cadrul entităților publice	0		

¹¹ Raportul Direcției generale învățământ 2019, disponibil la adresa: <http://cahul.md/wp-content/uploads/2020/01/1..pdf>

¹² Actul de constatare nr.29/11 din 11.03.2019 disponibil la adresa: <http://ani.md/index.php/ro/acte-constatare>

¹³ Raportul ANI pentru perioada ianuarie – septembrie 2019, disponibil la adresa:

<http://ani.md/sites/default/files/Raport%20ANI%209%20luni%202019.pdf>

¹⁴ Actele de constatare ANI pentru anul 2019 disponibile la adresa: <http://ani.md/index.php/ro/acte-constatare>

		4.3	Numărul de cadouri inadmisibile, transmise agenției anticorupție și numărul de dosare penale și contravenționale instrumentate	0		

Reieșind din informațiile prezentate, nu au existat cazuri de predare a cadourilor către comisii, nefiind completate Registrele de evidență a cadourilor, cu eventuala descriere a acestor cadouri. Subsecvent, nu au fost cazuri de cadouri inadmisibile, transmise către CNA, cu pornirea dosarelor penale sau contravenționale.

Deși în Plan sunt doar 3 indicatori de progres, în raportul pentru semestrul II Consiliul raional Cahul mai include 2 indicatori suplimentari (Comisia de evaluare și evidență a cadourilor – instituită și funcțională; Registrul de evidență al cadourilor publicat pe pagina web), așa cum de altfel este prevăzut în Planul – model. În privința acestora, se raportează existența unei comisii în Direcția administrare financiară a Consiliului raional și nu a fost raportat nimic referitor la Registrul de evidență al cadourilor.

Pe pagina web a consiliului raional Cahul nu există nici o mențiune despre existența unor comisii de evaluare și evidență a cadourilor și activitatea acestora în cadrul Aparatului Președintelui și subdiviziunilor Consiliului raional, inclusiv despre astfel de comisii în instituțiile publice subordonate Consiliului raional, or, asupra acestor instituții la fel ar trebui să se răsfrângă această acțiune din Planul local anticorupție. Pe pagina web nu este publicat Registrul de evidență al cadourilor, inclusiv registrele altor entități, deși acest fapt trebuia realizat, fiind o obligație legală a conducătorului entității publice¹⁵.

De facto, declararea cadourilor rămâne a fi un instrument anticorupție cu caracter formal la nivel local. În afară de faptul că nu este utilizat, nu există un control al aplicării acestui instrument, dar nici nu există interes din partea societății (inclusiv cunoștințe) de a solicita administrației raionale utilizarea instrumentului dat și publicarea informațiilor referitor la cadourile declarate.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
5	Asigurarea neadmiterii, denunțării și tratării influențelor necorespunzătoare	5.1	Numărul cazurilor de influență necorespunzătoare denunțate	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		5.2	Numărul cazurilor de influență necorespunzătoare soluționate în cadrul entităților publice	0		
		5.3	Numărul cazurilor de influență necorespunzătoare denunțate la CNA / alte autorități anticorupție responsabile	0		

În conformitate cu rapoartele Consiliului raional Cahul nu au fost cazuri de influență necorespunzătoare denunțate, soluționate în cadrul entităților publice, sau denunțate la CNA / alte autorități anticorupție în anul 2019.

Nici pe pagina web, dar nici din discuțiile purtate cu reprezentanții din administrația raionului Cahul¹⁶ și societatea civilă¹⁷, nu au fost constatate cazuri de denunțare a influențelor necorespunzătoare. Mai mult ca atât, aceste noțiuni și importanța lor pentru cultivarea integrității instituționale sunt puțin cunoscute de către cetățeni.

¹⁵ art.16 alin.(5) lit.g) din legea integrității nr.82/2017, disponibilă la adresa:
http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=105688&lang=ro

¹⁶ Ședința de inițiere cu reprezentanți din administrația raionului Cahul, desfășurată la 1.11.19 în or. Cahul

¹⁷ Eveniment comun organizat de administrația raionului Cahul și societatea civilă, desfășurată la 5.12.19 în or. Cahul

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
6	Asigurarea neadmiterii și denunțării manifestărilor de corupție; protecția avertizorilor de integritate	6.1	Regulament privind organizarea activităților de denunțare a manifestărilor de corupție, adoptat	1	Acțiune realizată parțial	Acțiune în desfășurare
		6.2	Numărul manifestărilor de corupție denunțate de către agenții publici conducătorilor entităților publice	0		
		6.3	Numărul avertizărilor de integritate depuse în cadrul entităților publice	0		
		6.4	Numărul avertizărilor de integritate transmise la CNA	0		
		6.5	Numărul avertizorilor de integritate supuși protecției	0		

Reieșind din raportul pentru semestrul II, nu au existat cazuri de manifestări de corupție denunțate de către agenții publici conducătorilor entităților publice, cazuri de avertizări de integritate depuse în cadrul entităților publice sau la CNA și cazuri de protecție a acestor avertizori de integritate. Totodată, se menționează că a adoptat în cadrul Aparatului Președintelui raionului un Regulament privind organizarea activităților de denunțare a manifestărilor de corupție.

Pe pagina web a Consiliului raional nu este publicat acest Regulament și nici alte informații referitoare la denunțarea manifestărilor de corupție.

De un an și jumătate, în Republica Moldova este în vigoare legea privind avertizorii de integritate¹⁸, care asigură posibilitatea angajaților din sectorul public și privat să dezvăluie practicile ilegale și alte nereguli care ar afecta interesul public, fiind recunoscuți în calitate de avertizori de integritate și beneficiază de protecție în condițiile prevăzute de lege. Deși acesta reprezintă un instrument eficient de luptă împotriva corupției și a altor ilegalități, angajații ezită să dezvăluie practicile ilegale în calitate de avertizori de integritate. Una dintre cauze ar putea fi frica de eventuale presiuni și abuzuri la locul de muncă. La fel, presupunem lipsa cunoștințelor și incertitudinea angajaților referitor la eficiența mecanismelor de protecție a avertizorilor de integritate.

Un rol esențial în asigurarea condițiilor de dezvoltare a ilegalităților, securității avertizorilor de integritate și protejarea lor de eventuale abuzuri și răzbunării îi revine angajatorului. Acesta este responsabil de crearea canalelor sigure de comunicare a dezvăluirilor făcute de către angajat, de asigurarea confidențialității datelor cu caracter personal ale angajatului care dezvăluie o practică ilegală, elaborarea și ținerea Registrului dezvăluirilor practicilor ilegale și al avertizărilor de integritate. Totodată, angajatorul are responsabilitatea de a aproba procedurile de examinare și raportare internă a dezvăluirilor practicilor ilegale conform modelului stabilit de către Guvern. Abia recent, Guvernul a aprobat Regulamentul privind procedurile de examinare și raportare internă a dezvăluirilor practicilor ilegale¹⁹, iar administrația raională Cahul urmează să se conducă de prevederile acestui act normativ.

De remarcat, că pagina web a Consiliului raional Cahul nu conține nici o mențiune referitoare la acest instrument anticorupție, nici modalitatea de raportare a practicilor ilegale în calitate de avertizori de integritate (un număr raional de telefon anticorupție, e-mail confidențial, boxă etc.), alte informații utile și necesare unui angajat pentru a dezvălui ilegalitățile din cadrul entității publice.

¹⁸ Legea privind avertizorii de integritate nr.122/2018, disponibilă la adresa:

http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=105486&lang=ro

¹⁹ Regulamentul privind procedurile de examinare și raportare internă a dezvăluirilor practicilor ilegale nr.23/2020, disponibil la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=119993&lang=ro

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
7	Asigurarea intoleranței față de incidentele de integritate	7.1	Numărul de sancțiuni disciplinare aplicate în cadrul entităților publice în legătură cu incidentele de integritate admise de agenți publici	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		7.2	Numărul sesizărilor depuse de către conducătorii entităților publice la autoritățile anticorupție cu privire la incidentele de integritate ce constituie infracțiuni și contravenții	0		
		7.3	Numărul de suspendări din funcții ale agenților publici inculpați pentru infracțiuni de corupție sau conexe corupției	0		

În raportul pentru semestrul II, prezentat de către administrația raionului Cahul, această acțiune lipsește în totalitate. În consecință, nu a fost raportat nimic despre incidentele de integritate.

Remarcăm că nici pe pagina web nu sunt careva mențiuni despre incidentele de integritate, dar și cetățenii au cunoștințe vagi despre astfel de manifestări.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
8	Asigurarea respectării accesului la informații de interes public	8.1	Persoanele responsabile de accesul la informații de interes public, desemnate în cadrul subdiviziunilor consiliului raional	2	Acțiune realizată parțial	Acțiune în desfășurare
		8.2	Numărul de solicitări de acces la informații, transmise anual entității publice	11		
		8.3	Numărul de refuzuri de acces la informații	0		
		8.4	Numărul contestațiilor depuse anual în instanța de judecată împotriva refuzului entității publice de a oferi acces la informații	0		
		8.5	Numărul de hotărâri adoptate anual de către instanțele de judecată privind obligarea entității publice de a oferi informațiile solicitate	0		

În conformitate cu informația furnizată de administrația raională Cahul pentru semestrul II, în Aparatul Președintelui și în Direcția asistență socială și protecție a familiei există câte o persoană responsabilă de accesul la informații de interes public.

Din informațiile oferite de către administrația raională, constatăm un număr redus de solicitări de acces la informații – 11 pe parcursul semestrului II al anului 2019, dar și o deschidere a entității publice, care a furnizat răspunsurile la cererile recepționate.

Pentru a verifica cum respectă administrația raională Cahul prevederile legale, IDIS "Viitorul" a utilizat instrumentul "petiționarul misterios", fiind adresată o solicitare de acces la informație din partea unei persoane fizice terțe. Astfel, în temeiul legii privind accesul la informație nr.982/2000, printr-o scrisoare expediată prin poștă, persoana a solicitat furnizarea informației referitoare la numărul procedurilor de achiziție publică, desfășurate de către Consiliului Raional Cahul în anul 2019, la care au participat reprezentanți ai societății civile în grupul de lucru. În termenul prevăzut de lege a fost pusă la dispoziția petiționarului informația solicitată, fiind indicat că reprezentanții societății civile nu au participat în anul 2019 în cadrul grupului de lucru pentru achiziții publice. Potrivit informațiilor prezentate, nu au existat contestații în anul 2019 în instanța de judecată

împotriva refuzului entității publice de a oferi acces la informații. Acest fapt este confirmat și de informațiile prezente pe portalul instanțelor de judecată²⁰, la rubrica ”agenda ședințelor” și ”hotărârile instanței”, nefiind identificate cauze civile în 2019 referitor la încălcarea accesului la informație.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
9	Asigurarea implementării și respectării normelor de etică și deontologie	9.1	Adoptarea codurilor de etică și deontologie pentru entitățile publice/ subdiviziunile care nu au astfel de coduri	3	Acțiune realizată parțial	Acțiune în desfășurare
		9.2	Planurile anuale de instruire, inclusiv de instruire continuă, aprobate	0		
		9.3	Numărul de instruirii și de agenți publici instruiți cu privire la normele de etică și deontologie	0		
		9.4	Numărul de cazuri de încălcare a normelor de etică și deontologie, sancționate disciplinar	0		

Potrivit informațiilor raportate, au fost aprobate 3 Coduri de etică și deontologie, care se aplică Aparatului Președintelui raionului și două subdiviziuni ale Consiliului raional (Direcția general finanțe și Direcția general învățământ). Deși pe pagina web este compartimentul special ”Cod etic”, nu este publicat nici un document.

Reieșind din practicile internaționale, dar și pentru a preveni încălcarea eticii, normelor și moralității profesionale de către consilierii raionali, ar fi oportun de elaborat, publicat și implementat un Cod de etică pentru aleșii locali. Un astfel de cod, nu a putut fi identificat pe pagina web a Consiliului raional Cahul.

Atât potrivit informațiilor prezentate, cât și din analiza paginii web, nu au fost identificate planuri anuale de instruire aprobate, informații privind instruirile pentru agenții publici cu privire la normele de etică și deontologie, informații despre cazuri de încălcare a normelor de etică și deontologie, inclusiv sancționate disciplinar.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
10	Consolidarea unităților de audit intern în cadrul unității	10.1	Cartela de audit intern, planul strategic și planurile anuale ale activității de audit, aprobate de către entitatea publică	1	Acțiune realizată	Termen de implementare respectat

Deși administrația raionului Cahul raportează despre aprobarea Cartelei de audit intern, planului strategic și planurilor anuale ale activității de audit, astfel de informații lipsesc de pe pagina web a Consiliului raional.

La această acțiune trebuie să remarcăm diferențe între indicatorii prevăzuți în Plan și indicatorii din raportul pentru semestrul II al anului 2019. Dacă în Plan este inclus doar indicatorul menționat mai sus, atunci în raportul semestrial se mai menționează și despre crearea și funcționarea Unității de auditor intern, fapt confirmat prin informațiile publicate pe pagina web²¹.

²⁰ Portalul instanțelor de judecată, disponibil la adresa: <https://www.instante.justice.md/>

²¹ Datele de contact în cadrul Aparatului Președintelui raionului, disponibile la adresa: <http://cahul.md/datele-de-contact-ale-apatului-presedintelui/>

Remarci generale pentru Prioritatea 1: Planul raional anticorupție Cahul nu cuprinde 2 acțiuni importante în domeniul asigurării integrității instituționale. În acest sens notăm acțiunea ”Asigurarea implementării managementului riscurilor de corupție”, cu elaborarea Registrelor riscurilor, care includ și riscurile de corupție, precum și acțiunea ”Asigurarea respectării regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea agenților publici în sectorul privat (pantuflej)”.

Prioritatea 2	Gestionarea patrimoniului public local în condiții de legalitate, transparență și eficiență

Rezultatele scontate:

- 1.Sistem de proceduri privind modul de gestionare a patrimoniului la nivel local – implementat.*
- 2.Proces transparent de vânzare/locățiune/arendă a bunurilor patrimoniului public local – asigurat.*
- 3.Bunurile patrimoniului public – înregistrate și evaluate conform prevederilor legislației în vigoare.*

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
11	Asigurarea gestionării transparente și responsabile a patrimoniului public	13.1	Numărul bunurilor patrimoniului public local, înregistrate și evaluate	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		13.2	Informația privind gestionarea patrimoniului entităților publice, publicată	0		
		13.3	Numărul informațiilor privind planificarea și administrarea lucrărilor de construcții, publicate pe pagina web	0		
		13.4	Planurile anuale și trimestriale de achiziții publice ale entităților publice, publicate pe paginile lor a web a Consiliului Raional	0		

În lipsa informațiilor raportate de către Consiliul raional Cahul, au fost analizate alte resurse publice disponibile, care relatează despre patrimoniul public local. Unele informații se regăsesc în rapoartele anuale de activitate ale subdiviziunilor Consiliului raional.

Astfel, potrivit Raportului Direcției agricultură și dezvoltare economică pentru anul 2019²², Comisia de privatizare și deetizare a proprietății publice raionale a examinat modalitatea expunerii la vânzare a proprietății publice a Consiliului raional Cahul și darea în locățiune a încăperilor neutilizate (7 încăperi). La fel, se menționează despre organizarea licitațiilor de transmitere în locățiune a unor spații neutilizate din bunurile Consiliului raional Cahul (complex și teren de construcție). În perioada anului 2019 au fost 18 solicitări de privatizare a locuințelor și încheiate 22 de contracte de vânzare a locuințelor în proprietate privată, care au trecut prin Comisia raională de privatizare și Consiliul raional Cahul.

Este necesar de a sublinia faptul, că pe pagina web a Consiliului raional nu sunt publicate informații privind numărul bunurilor patrimoniului public local înregistrate și evaluate, informații referitoare la administrarea patrimoniului unităților administrativ-teritoriale, inclusiv informațiile menționate în raportul de mai sus.

²² Raportului Direcției agricultură și dezvoltare economică 2019, disponibil la adresa: <http://cahul.md/wp-content/uploads/2020/01/4..pdf>

Referitor la înregistrarea și evaluarea bunurilor imobile la nivel local este actuală problema neînregistrării acestora în modul convenit în Registrul bunurilor imobile, multe din ele nu sunt luate la evidență în modul corespunzător, inclusiv nu sunt evaluate la prețul real.

Unul din cele mai vulnerabile domenii pentru autoritățile administrației publice locale îl reprezintă administrarea patrimoniului UAT (bunurile imobilele, terenurile). Cele mai răspândite acte de corupție în acest domeniu sunt legate de: darea în administrare, arendă, concesiune ori locațiune a bunurilor din patrimoniul public; vânzarea, privatizarea, concesiunea, darea în arendă a bunurilor domeniului privat; organizarea și desfășurarea licitațiilor și a concursurilor privind vânzarea – cumpărarea terenurilor; înstrăinarea terenurilor pentru construcții; înstrăinarea terenului aferent și adiacent construcțiilor; înstrăinarea bunurilor ce nu pot fi înstrăinate conform legii; diminuarea esențială a prețurilor bunurilor imobile care se înstrăinează; schimbarea destinației terenurilor etc.

Trebuie să subliniem faptul că indicatorul sus-analizat ”Informația privind gestionarea patrimoniului entităților publice publicată” de facto dublează acțiunea 12 cu indicatorii săi, care se referă la publicarea anunțurilor și rezultatelor gestionării patrimoniului public local.

Notăm aici o obiecție referitoare la denumirea acțiunii 11 (asigurarea gestionării transparente și responsabile a patrimoniului public) și a acțiunii 14 (asigurarea transparenței în procesul de administrare și gestionare a bunurilor patrimoniului public local) din Plan, or, în esență, acestea sună practic la fel.

Ca rezultat al analizei paginii web nu au fost identificate informații privind planificarea și administrarea lucrărilor de construcții. Aici însă trebuie să remarcăm unele momente importante. Când vorbim de lucrări de construcție subînțelegem achiziții publice de lucrări, respectiv, astfel de informații urmau să fie cuprinse în planul de achiziție pentru anul 2019 (anunțul de intenție), în rezultatele procedurilor de achiziții (anunțurile de atribuire), cât și în informațiile referitor la executarea acestor contracte. Mai detaliat referitor la aceste aspecte ne referim în analiza acțiunilor din Prioritatea nr.3 a Planului raional anticorupție.

La acțiunea 11 notăm lipsa a 2 indicatori importanți, care au tangență cu administrarea transparentă a patrimoniului public raional și anume: ”Informația privind atragerea și gestionarea asistenței externe publicată” și ”Rapoartele entității publice care a atras fonduri externe cu privire la rezultatul (performanța) obținut în urma acestei asistențe”.

Pe pagina web a Consiliului raional sunt publicate 4 Planuri trimestriale de achiziții din anul 2019²³.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
12	Asigurarea transparenței în procesul de administrare și gestionare a bunurilor patrimoniului public local	12.1	Numărul anunțurilor privind desfășurarea licitațiilor de vânzare/locațiune/arendă a bunurilor patrimoniului public local publicate în termeni rezonabili inclusiv pe pagina web a Consiliului raional	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		12.2	Numărul informațiilor cu privire la rezultatele licitațiilor/concursurilor/negocierilor de vânzare/locațiune/arendă a bunurilor patrimoniului public local aduse la cunoștința publicului prin intermediul panourilor informative, paginii web a Consiliului raional	0		
		12.3	Numărul audierilor / dezbaterilor / consultărilor publice pe subiecte privind gestionarea patrimoniului public organizate	0		

²³ Planurile trimestriale de achiziții 2019, disponibil la adresa: <http://cahul.md/category/achizitii-publice/plan-achizitii/>

		12.4	Numărul actelor normative și deciziilor APL pe subiecte privind gestionarea patrimoniului public publicate în presa locală	0		

În rezultatul analizei informațiilor plasate pe pagina web a Consiliului raional Cahul, nu a fost identificat nici un anunț și nici un rezultat care se referă la licitațiile de vânzare / locațiune / arendă cu bunurile din patrimoniul public raional.

În ce privește consultările publice / audieri / dezbateri pe subiecte privind gestionarea patrimoniului public, a fost identificat pe web doar un anunț privind organizarea consultării publice a unor proiecte de decizie (dintre ele 2 se refereau la gestionarea patrimoniului public local) preconizate a fi examinate în ședința ordinară a Consiliului Raional din luna iunie 2019²⁴.

În ce privește publicarea în presa locală a deciziilor APL pe subiecte privind gestionarea patrimoniului public, a fost imposibil de indentificat astfel de anunțuri. Însă, trebuie să subliniem că deciziile Consiliului raional Cahul, incusiv cele care se referă la gestionarea patrimoniului public local, se publică pe pagina web a Consiliului²⁵, dar și în Registrul de stat al actelor locale²⁶, disponibil publicului.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
13	Instruirea specialiștilor în domeniul administrării și gestionării patrimoniului public	13.1	Numărul persoanelor instruite	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		13.2	Numărul cursurilor de instruire	0		

Pe pagina web există doar o informație care are tangență cu instruirile organizate de către APL în domeniul administrării și gestionării patrimoniului public. Astfel, la 20.06.19 s-a desfășurat seminarul instructiv-metodic privind implementarea legislației funciare, de urbanism și amenajarea teritoriului²⁷.

În general, trebuie de subliniat faptul, că orice funcționar are obligația de a-și perfecționa, în mod continuu, abilitățile și pregătirea profesională, iar fiecare autoritate publică are obligația de a asigura organizarea unui proces sistematic și planificat de dezvoltare profesională continuă a funcționarului public²⁸, fiind elaborat la nivel național și un Program de instruire a funcționarilor publici pentru anii 2016-2020²⁹.

²⁴ Anunț consultări publice din 23.05.2019, disponibil la adresa: <http://cahul.md/anunturi-privind-organizarea-consultarii-publice/>

²⁵ Deciziile adoptate de Consiliul raional în 2019, disponibile la adresa: <http://cahul.md/decizii-adoptate/>

²⁶ Deciziile Consiliului raional cahul publicate în Registrul de stat al actelor locale, disponibile la adresa: <http://actelocale.gov.md/ral/search>

²⁷ Seminarul din 20.06.19, informații disponibile la adresa: <http://cahul.md/seminar-instructiv-metodic-privind-implementarea-legislatiei-funciare-de-urbanism-si-amenajarea-teritoriului/>

²⁸ Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr.158/2008, disponibilă la adresa:

http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=115176&lang=ro

Regulamentul cu privire la dezvoltarea profesională continuă a funcționarilor publici (anexa nr.10 la Hotărârea Guvernului nr.201/2009), disponibil la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=115403&lang=ro

²⁹ Program de instruire a funcționarilor publici pentru anii 2016-2020 (Hotărârea Guvernului nr.970/2016), disponibil la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=94491&lang=ro

Prioritatea 3	Asigurarea transparenței și prevenirea corupției în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare a achizițiilor publice

Rezultatele scontate:

1. *Transparență și acces la informație la toate etapele procesului de achiziție publică efectuate de către APL, asigurat.*
2. *Membrii grupului de lucru pentru achiziții și specialiștii pe achiziții publice din cadrul APL, instruiți și pregătiți corespunzător.*
3. *Încălcarea măsurilor de integritate instituțională și a regimului conflictelor de interese de către membrii grupului de lucru pentru achiziții, sancționată.*
4. *Combaterea concurenței neloiale în domeniul achizițiilor publice, asigurată.*

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
14	Asigurarea transparenței în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare a achizițiilor publice	14.1	Numărul anunțurilor de intenție publicate în Buletinul Achizițiilor Publice (BAP) și pe pagina web a Agenției Achiziții Publice (AAP)	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		14.2	Rezultatele/anunțurile de atribuire, publicate pe pagina web a APL	0		
		14.3	Numărul anunțurilor publicate în presa locală și regională	0		
		14.4	Rapoartele anuale și semestriale privind executarea contractelor de achiziții publice elaborate și publicate pe pagina web a APL	0		

Fiind o obligație prevăzută în legea privind achizițiile publice nr.131/2015³⁰, anunțurile de intenție au fost publicate în Buletinul Achizițiilor Publice (BAP) și pe pagina web a Agenției Achiziții Publice (AAP).

Referitor la pagina web a Consiliului raional Cahul, aici sunt publicate 4 Planuri trimestriale de achiziții³¹ ale Consiliului raional, 21 de anunțuri privind procedurile de achiziții³², 2 rapoarte de monitorizare a contractelor de achiziții din anul 2019. Deși pe web este și Darea de seamă privind realizarea achizițiilor de valoare mică³³, aceasta se referă la contractele încheiate în anul 2018. Pe pagina web nu sunt publicate anunțurile de atribuire, însă câștigătorii procedurilor de achiziții pot fi găsiți în rapoartele de monitorizare a contractelor de achiziții publice publicate pe web, iar în privința licitațiilor și cererii ofertelor de prețuri, informațiile de atribuire pot fi găsite în sistemul electronic MTender.

Este important de a menționa că majoritatea achizițiilor din Planurile trimestriale publicate pe web sunt achiziții de valoare mică (circa 85% sau 154 din 182 de achiziții), iar pe pagina web nu se regăsesc informații despre desfășurarea acestor achiziții. Indiferent de faptul că achizițiile de valoare

³⁰ Legea privind achizițiile publice nr.131/2015, disponibilă la adresa:

http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=113104&lang=ro

³¹ Planurile trimestriale de achiziții 2019, disponibil la adresa: <http://cahul.md/category/achizitii-publice/plan-achizitii/>

³² Anunțuri de desfășurare a achizițiilor publice, disponibile la adresa: <http://cahul.md/category/achizitii-publice/noutati-achizitii/>

³³ Rapoarte de monitorizare contracte achiziții și Darea de seamă achiziții valoare mică, disponibile la adresa: <http://cahul.md/category/achizitii-publice/monitorizarea-contractelor/>

mică au reglementări și proceduri mai simple, autoritatea contractantă are obligația de a asigura și în cazul acestor achiziții utilizarea eficientă a resurselor financiare, transparența, obiectivitatea și imparțialitatea procesului de achiziție, precum și încrederea publică față de acesta.

Deși nu au fost identificate cazurile de publicare a anunțurilor de atribuire în presa locală și regională, faptul utilizării mass-mediei contribuie la transparența achizițiilor publice.

În speță, transparența achizițiilor publice este importantă din considerentul numărului destul de mare de proceduri și contracte de achiziții publice încheiate. Potrivit Raportului de activitate al Direcției agricultură și dezvoltare economică din cadrul Consiliul raional Cahul³⁴, în anul 2019 au fost încheiate 182 de contracte de achiziții publice, ceea ce constituie 136,8% din totalul planificat. Valoarea contractelor de achiziții publice pentru anul 2019 a constituit suma de 40 339,7 mii lei.

Obiecție generală: indicatorii de progres din acțiunea nr.14 trebuie să se refere separat și la publicarea rezultatelor achizițiilor publice de valoare mică. Totodată, a fost omis un indicator important, care se referă la publicarea pe web a anunțurilor de participare la achizițiile publice desfășurate prin licitații publice, cererea ofertelor de prețuri, alte modalități.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
15	Consolidarea procesului de monitorizare a executării contractelor și efectuarea modificărilor în contracte	15.1	Persoana responsabilă de monitorizare a procesului de executare a contractelor, desemnată	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		15.2	Rapoartele de monitorizare sunt prezentate lunar grupului de lucru pentru achiziții	0		
		15.3	Numărul acordurilor de modificare a contractelor din numărul totalul de acorduri adiționale, semnate, examinate și aprobate de către grupul de lucru	0		
		15.4	Numărul contractelor neperformante examinate în ședința grupului de lucru, cu luarea deciziilor în contextul acestora	0		
		15.5	Valoarea penalităților aplicate	0		
		15.6	Numărul de sesizări a organelor competente	0		

Pe web lipsesc informații despre persoana responsabilă de monitorizarea procesului de executare a contractelor, despre prezentarea lunară a rapoartelor de monitorizare grupului de lucru pentru achiziții.

Publicului nu-i este adus la cunoștință nici informațiile privind acordurile de modificare a contractelor de achiziții publice. Este important de a sublinia că acordurile adiționale sunt mai puțin controlate comparativ cu oferta inițială și procesul de atribuire a contractului, nefiind necesară pentru autoritatea contractantă organizarea unei noi proceduri de achiziție publică. În consecință, modificarea contractului constituie o modalitate răspândită de a ”câștiga” în mod fraudulos mijloace financiare. Iată de ce este necesar de a transparentiza orice modificare la contractele de achiziții publice, inclusiv pentru a monitoriza argumentele autorității contractante de a efectua aceste modificări, precum și dacă au fost respectate condițiile impuse de legea achizițiilor publice nr.131/2015 (art.76).

³⁴ Raport de activitate al Direcției agricultură și dezvoltare economică 2019, disponibil la adresa: <http://cahul.md/wp-content/uploads/2020/01/4..pdf>

Nu există informații disponibile privind contractele neperformante examinate în ședința grupului de lucru, cu luarea deciziilor în contextul acestora. La fel, lipsec informații dacă au fost aplicate penalități și adresate sesizări organelor competente.

În procesul de achiziție publică, etapă de monitorizare a executării contractelor de achiziție publică este cea mai vulnerabilă. Responsabilitatea de monitorizare îi revine grupului de lucru, care are sarcina de a verifica cum sunt executate contractele, dacă sunt realizate obligațiile asumate de către operatorul economic, motivele de neexecutare a acestora. În caz de neîndeplinire a obligațiilor contractuale de către operatorul economic, autoritatea contractantă poate înainta reclamații, aplica sancțiuni operatorului economic, precum și poate solicita Agenției Achiziției Publice includerea operatorului economic în Lista de interdicție (interdicție de participare la achiziții publice pe termen de 3 ani) conform Regulamentului cu privire la modul de întocmire a Listei de interdicție a operatorilor economici³⁵.

Autoritățile contractante nu utilizează sau foarte rar utilizează instrumentele legale de care dispun (inclusiv cele care reies din prevederile Codului civil, legislației procesual – civile, altor acte normative) pentru a stopa încălcările operatorilor economici la etapa de executare a contractelor, pentru a-i responsabiliza și obliga să remedieze neconformitățile. Este și cazul administrației raionale Cahul.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
16	Încurajarea participării societății în componența grupului de lucru prin crearea unei liste de ONG-uri care vor primi înștiințări la anunțarea achizițiilor și includerea în componența grupului de lucru pentru achiziții a reprezentanților societății civile	16.1	Registrul de evidență a cererilor parvenite de la societatea civilă, întocmit	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		16.2	Numărul cererilor de includere în componența grupului de lucru pentru achiziții din partea societății civile	0		
		16.3	Numărul reprezentanților societății civile incluși în componența grupului de lucru pentru achiziții	0		
		16.4	Numărul procedurilor de achiziții, la care au participat reprezentanții societății civile în calitate de membri ai grupului de lucru pentru achiziții	0		

Reieșind din informațiile existente pe web, nici un reprezentant al societății civile nu a fost inclus în componența grupului de lucru pentru achiziții și nu a participat la procedurile de achiziții în calitate de membri ai grupului de lucru pentru achiziții. Acest fapt a fost confirmat suplimentar de către APL Cahul în răspunsul la cererea adresată de o persoană terță (petiționarul misterios) privind accesul la informație.

Remarcăm o situație dezolantă în raion – reprezentanții societății civile nu participă și nu sunt implicați în procesul de achiziții publice. Desigur, trebuie să subliniem lipsa activismului civic din partea cetățenilor, fapt ce se răsfrânge și asupra participării în cadrul grupurilor de lucru și procedurilor de achiziții publice. Însă, în raionul Cahul sunt prezente mai multe organizații non-guvernamentale active, iar faptul neparticipării în procesul de achiziții publice arată că APL nu depune eforturi suficiente pentru ai implica în acest proces.

³⁵ Regulamentul cu privire la modul de întocmire a Listei de interdicție a operatorilor economici (Hotărârea Guvernului nr.1418/2016), disponibil la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=96901&lang=ro

Ținem să reamintim autoritatea contractantă va include obligatoriu în componența grupului de lucru (pentru fiecare procedură de achiziție în parte) reprezentanți ai societății civile, în cazul în care a fost depusă o cerere scrisă în acest sens, fiind emisă o decizie specială (ordin) sau dispoziție, care va fi publicată obligatoriu pe pagina web a autorității contractante și/sau afișată public în cadrul autorității contractante³⁶.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
17	Asigurarea respectării regulilor de evitare a conflictelor de interese pe parcursul aplicării procedurii de atribuire a contractului de achiziții	17.1	Membrii grupului de lucru pentru achiziții, informați și instruiți privind regulile de evitare a conflictelor de interese	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		17.2	Declarațiile de confidențialitate și imparțialitate, semnate de către fiecare membru al grupului de lucru la fiecare procedură de achiziție publică	0		
		17.3	Numărul de încălcări constatate / Măsurile întreprinse în vederea înlăturării încălcărilor constatate	0		

Nu există pe web informații despre instruirea membrilor grupului de lucru pentru achiziții privind regulile de evitare a conflictelor de interese. Nu sunt informații nici despre declarațiile de confidențialitate ale membrilor grupului de lucru. La fel, nu există informații despre încălcările constatate ce țin de conflictele de interese în achiziții și măsurile întreprinse pentru înlăturarea lor.

Trebuie să subliniem că instruirile privind regulile de evitare a conflictelor de interese reprezintă, de regulă, doar un subiect al sesiunilor de instruire, care se organizează în domeniul achizițiilor publice. Mai rar sunt organizate instruirii tematice pe aspecte ce țin de integritate și prevenirea corupției în achizițiile publice, nefiind identificate astfel de instruirii pe pagina web a Centrului Național Anticorupție și Agenției Achiziții Publice. Din Raportul Agenției Achiziții Publice privind activitatea desfășurată în perioada trimestrelor I, II și III ale anului 2019³⁷, constatăm 3 activități de instruire organizate pentru autoritățile contractante, desfășurate în municipiul Chișinău (de regulă sediul AAP), la care pot participa și reprezentanții din raioane, un ciclu de instruire în raionul Cahul cu subiectul ”Sistemul de achiziții publice în Republica Moldova” și o campanie de informare în Cahul ”Asigurarea securității alimentare în instituțiile de învățământ”.

În contextul evitării dublărilor, considerăm oportun regândirea indicatorilor ce țin de instruire, cu excluderea indicatorului din acțiunea 17 și inserarea lui în acțiunea 19 din Planul local anticorupție.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
18	Prevenirea concurenței neloiale în achizițiile publice	18.1	Numărul de participări a membrilor grupului de lucru pentru achiziții, informați la instruirii privind regulile de combatere a concurenței neloiale în procesul de achiziții publică	0		
		18.2	Numărul mediu de operatori economici participanți la o procedură de achiziție publică	0		

³⁶ Regulamentul cu privire la activitatea grupului de lucru pentru achiziții (Hotărârea Guvernului nr.667/2016), disponibilă la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=92988&lang=ro

³⁷ Raportul Agenției Achiziții Publice privind activitatea desfășurată în perioada trimestrelor I, II și III ale anului 2019 https://tender.gov.md/sites/default/files/document/attachments/raport_aap_2019_tr03.pdf

	18.3	Numărul procedurilor anulate din lipsa concurenței/ofertelor	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
	18.4	Numărul contestațiilor depuse privind procedurile de achiziție desfășurate de către APL	0		
	18.5	Numărul de încălcări constatate / Măsurile întreprinse în vederea înlăturării încălcărilor constatăte	0		
	18.6	Numărul sesizărilor depuse de către APL la Agenția Achiziții Publice, Consiliul Concurenței, Centrul Național Anticorupție	0		

Pe pagina web lipsesc informații despre instruirile membrilor grupului de lucru privind regulile de combatere a concurenței neloiale în procesul de achiziție publică.

După cum am menționat la acțiunea 18 din Plan, astfel de instruirii tematice nu s-au desfășurat în anul precedent, însă subiectul ce ține de regulile de combatere a concurenței neloiale în procesul de achiziție publică putea fi inclus în sesiunile generale de instruire în domeniul achizițiilor publice, organizate în 2019 de către Agenția Achiziții Publice în municipiul Chișinău, la care au avut posibilitatea să participe și membrii grupurilor de lucru din raioane, dar și organizate nemijlocit în raionul Cahul.

Pentru a evita confuziile privind instruirile membrilor grupului de lucru în achiziții publice, considerăm oportun regândirea indicatorilor ce țin de instruire, cu posibilitatea excluderii acestui indicator din acțiunea 18 și inserarea lui în acțiunea 19 din Planul local anticorupție.

Nu avem informații care a fost numărul mediu de operatori economici participanți la o procedură de achiziție publică. Din sistemul electronic MTender nu este posibil de extras toate informațiile privind achizițiile desfășurate de către o autoritate contractantă, iar achizițiile de valoare mică, desfășurate de Consiliul raional și subdiviziunile sale, nici nu trec prin sistemul electronic MTender și nu sunt aduse la cunoștința publicului.

Pe web nu sunt informații despre contestațiile depuse privind procedurile de achiziție desfășurate de către APL, încălcările constatate, măsurile întreprinse în vederea înlăturării încălcărilor constatăte. La fel, nu au fost sesizări depuse de către APL la Agenția Achiziții Publice, Consiliul Concurenței, Centrul Național Anticorupție.

Referitor la contestații, notăm identificarea pe pagina web a Agenției Naționale de Soluționarea a Contestațiilor a 10 contestații depuse împotriva Consiliului raional Cahul, o contestație împotriva Direcției învățământ Cahul și 2 contestații împotriva instituțiilor publice subordonate Consiliului raional Cahul (IMSP Cahul)³⁸. Totodată, pe pagina web ANSC au fost găsite 12 decizii³⁹ în rezultatul examinării contestațiilor împotriva autorităților contractante ale raionului Cahul.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
19	Instruirea specialiștilor în	19.1	Numărul specialiștilor, membrilor grupului de lucru pe achiziții instruiți	0		

³⁸ Contestații 2019 împotriva autorităților contractante raion Cahul, disponibile la adresa: <https://ansc.md/ro/contestatii/2019?solv=document=&Contestatar=&AutoritateaContractanta=cahul>

³⁹ Decizii ANSC 2019 autorități contractante raionul Cahul, disponibile la adresa: https://ansc.md/ro/content/decizii-2019?Contestatar=&AutoritateaContractanta=cahul&solv=document=&ObiectulAchizitiei=&solv=document_1=All&solv=document_2=All&solv=document_3=All&solv=document_4=All&solv=document_8=

	achiziții publice, a membrilor grupului de lucru pe achiziții din cadrul APL	19.2	Numărul instruirilor de care a beneficiat fiecare specialist în achiziții publice și membru al grupului de lucru	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare

După cum a fost deja menționat în prezentul raport, aceste informații se dublează cu informațiile din acțiunile precedente din Plan, plus că nu sunt aduse la cunoștința publicului de către administrația raionului Cahul. Unica mențiune despre instruirile în achiziții a fost identificată în Raportul de activitate al Direcției agricultură și dezvoltare economică din Consiliul raional Cahul⁴⁰. În conformitate cu informațiile din acest raport, în anul 2019 au fost organizate pentru persoanele responsabile de efectuarea procedurilor de achiziții publice cursuri de instruire cu genericul ”Registrul de stat al achizițiilor publice MTender”.

Trebuie să remarcăm aici că de regulă beneficiază de instruire specialiștii în achiziții publice din entitățile publice, mai rar sau defel membrii grupurilor de lucru, care sunt create din funcționari publici, care activează în alte subdiviziuni și au altă specialitate. Astfel, pentru a avea o imagine corectă asupra beneficiarilor de instruire în achiziții publice trebuie de divizat indicatorii separat pentru specialiștii în achiziții și separat pentru membrii grupului de lucru.

Prioritatea 4	Sporirea calității serviciilor publice printr-un management eficient al resurselor umane

Rezultatele scontate:

1. Proces de recrutare, selectare, angajare și promovare a personalului în funcții publice organizat cu respectarea principiilor de transparență și integritate, asigurat.
2. Agenții publici din cadrul APL și aleșii locali, instruiți.
3. Mecanism de evaluare de către cetățeni a calității serviciilor publice prestate, implementat și aplicat periodic.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
20	Asigurarea angajării și promovării agenților publici pe bază de merit și de integritate profesională	20.1	Numărul de angajați publici angajați prin concurs sau prin transfer de la alte entități publice	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		20.2	Numărul de anunțuri privind lansarea concursurilor de ocupare a funcțiilor publice publicate pe portalul web	0		
		20.3	Numărul cazierilor de integritate solicitate de entitățile publice la angajare	0		
		20.4	Numărul de contestații depuse împotriva rezultatelor concursurilor organizate	0		
		20.5	Numărul de agenți publici angajați/reconfirmați în funcții ca urmare a verificării conform Legii nr. 271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice	0		

⁴⁰ Raport de activitate al Direcției agricultură și dezvoltare economică 2019, disponibil la adresa: <http://cahul.md/wp-content/uploads/2020/01/4..pdf>

Nu sunt informații pe web privind numărul de angajați publici, însă au fost plasate 7 anunțuri privind lansarea concursurilor de ocupare a funcțiilor publice în Aparatul Președintelui raionului și subdiviziunile Consiliului raional⁴¹, unele au fost repetate pe parcursul anului. Însă, angajatorul nu a publicat rezultatele acestor concursuri pe web.

Pe pagina web a Consiliului raional nu au fost identificate nici informații despre cazierile de integritate solicitate, numărul de contestații depuse împotriva rezultatelor concursurilor organizate, nici informații privind numărul de agenți publici angajați/reconfirmați în funcții ca urmare a verificării conform Legii nr. 271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice.

Ca remarcă generală, subliniem necesitatea administrației raionale de a asigura accesul publicului la toate informațiile ce se referă la selectarea și angajarea cadrelor în serviciu public, inclusiv prin arhivarea acestor informații pe pagina web. În acest sens, publicului urmează să fie comunicate numărul și numele candidaților care participă la concursurile de selecție pentru posturile vacante, precum și informațiile din procesele-verbale ale comisiei de selectare a candidaților pentru funcția vacantă, incluzând evaluarea comisiei și clasamentul solicitanților. Analiza nivelului de transparență a APL II în 2018⁴² a arătat că doar două APL II din țară publică pe web astfel de informații.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
21	Asigurarea condițiilor și încurajarea participării în cadrul instruirilor, programelor de dezvoltare profesională pentru agenții publici și aleșii locali (domeniul de specialitate, integritate anticorupție)	21.1	Numărul agenților publici și aleșilor locali care a beneficiat de programe de dezvoltare profesională	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		21.2	Numărul instruirilor, programelor de dezvoltare profesională de care a beneficiat un funcționar public, ales local pe durata unui an	0		

Lipsește informații referitoare la numărul agenților publici și a aleșilor locali care a beneficiat de instruirii și programe de dezvoltare profesională. Pe pagina web a Consiliului raional, în rapoartele de activitate ale subdiviziunilor sale, sunt anumite referințe la unele instruirii tematice organizate, dar acestea nu se referă la integritate și anticorupție. Plus la acesta, referințele la instruirii sunt pentru funcționarii publici din UAT de nivelul I, parte a raionului Cahul.

Totodată, notăm că pe pagina web a Academiei de Administrare Publică sunt publicate Planurile de dezvoltare profesională a funcționarilor publici la comanda de stat în semestrul I și II al anului 2019⁴³,

⁴¹ Anunțuri concurs funcții publice 2019, disponibile la adresele:

<http://cahul.md/anunt-cu-privire-la-organizarea-concursului-pentru-ocuparea-functiei-publice-temporar-vacante-de-specialist-principal-in-cadrul-directiei-elaborarea-si-administrarea-bugetului/>
<http://cahul.md/anunt-cu-privire-la-organizarea-concursului-pentru-ocuparea-functiei-publice-vacante-de-specialist-principal-in-sectia-contabilitatea-bugetara/>
<http://cahul.md/anunt-cu-privire-la-organizarea-concursului-pentru-ocuparea-functiei-publice-vacante-de-specialist-specialist-superior-in-cadrul-directiei-agricultura-si-dezvoltare-economica/>
<http://cahul.md/anunt-cu-privire-la-organizarea-concursului-pentru-ocuparea-functiei-publice-temporar-vacante-de-specialist-serviciul-arhiva-din-cadrul-aparatului-presedintelui-raionului/>
<http://cahul.md/anunt-cu-privire-la-organizarea-concursului-pentru-ocuparea-functiei-publice-vacante-de-specialist-in-directia-elaborarea-si-administrarea-bugetului-perioada-nedeterminata/>
<http://cahul.md/anunt-cu-privire-la-organizarea-concursului-pentru-ocuparea-functiei-publice-vacante-de-specialist-superior-sectia-cultura-consiliul-raional-cahul/>
<http://cahul.md/anunt-cu-privire-la-organizarea-concursului-pentru-ocuparea-functiei-publice-vacante-de-specialist-principal-sectia-administratie-publica-din-cadrul-aparatului-presedintelui-raionului/>

⁴² Clasamentul transparenței raionalor 2018, disponibil la adresa:

<http://localtransparency.viitorul.org/rankings/rRr,iRt,iRf01,iRf02,iRf03,iRf04,iRf05,iRf06,iRf07,iRf08,iRf09/0-r/2018/rRr.desc.1-50>

⁴³ Regulamentul cu privire la dezvoltarea profesională continuă a funcționarilor publici (anexa nr.10 la Hotărârea Guvernului nr.201/2009), disponibil la adresa: <http://www.aap.gov.md/ro/article/cursuri-la-comanda-de-stat>

dar nu este indicat numărul funcționarilor publici din fiecare raion și autoritate publică care a fost instruit. În consecință, nu cunoaștem câți funcționari publici din administrația raionului Cahul au participat la astfel de instruirii.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
22	Evaluarea permanentă a performanțelor personalului	22.1	Comisia de evaluare a personalului, creată	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		22.2	Numărul chestionarelor elaborate	0		
		22.3	Numărul evaluărilor efectuate	0		
		22.4	Numărul funcționarilor supuși evaluării	0		

Ca mențiune, pe pagina web oficială lipsește orice informație despre evaluarea permanentă a performanțelor personalului.

Per general, această acțiune din Plan nu este clară și crează confuzii pentru orice entitate publică raportoare. Or, potrivit legii nr.158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public și Regulamentul cu privire la dezvoltarea profesională continuă a funcționarilor publici (anexa nr.10 la Hotărârea Guvernului nr.201/2009), evaluarea performanțelor funcționarului public se efectuează anual, iar rezultatele evaluării se iau în considerare la luarea deciziilor: a) cu privire la conferirea unui grad de calificare superior; b) cu privire la promovarea într-o funcție publică superioară; c) cu privire la destituirea din funcția publică. În același timp, reieșind din prevederile legii privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr.270/2018 și Hotărârea Guvernului nr.1231/2018 pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii nr.270/2018, evaluarea performanțelor personalului are loc trimestrial, iar rezultatele evaluării se iau în considerare la acordarea sporului pentru performanță de către conducerea administrației.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
23	Instituirea unui mecanism de evidență a reclamațiilor cetățenilor privind calitatea serviciilor publice prestate	23.1	Boxă pentru reclamații instalată în cadrul APL	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		23.2	Rubrică pentru reclamații disponibilă pe pagina web a APL	0		
		23.3	Numărul cetățenilor nemulțumiți de calitatea serviciilor publice prestate	0		
		23.4	Numărul problemelor depistate	0		
		23.5	Raport privind evoluția calității serviciilor publice în viziunea cetățenilor/beneficiarelor elaborat și publicat	0		

Referitor la boxa pentru reclamații nu avem informații, dar nici nu a fost văzută în cadrul vizetelor efectuate în incinta Consiliului raional Cahul. Pe web însă este o rubrică care permite cetățenilor să adreseze un mesaj către administrația raională⁴⁴.

Este necesar de a menționa că indicatorul ”rubrica pentru reclamații pe pagina web” se cuprinde și în acțiunea nr.24 (Pagina web conține un instrument online pentru depunerea plângerilor/reclamațiilor),

⁴⁴ Rubrică pentru reclamații pe web, disponibilă la adresa: <http://cahul.md/contact/>

iar pentru a evita această dublare, propunem unificarea acestora, eventual în acțiunea nr.24, care se referă la elaborarea / îmbunătățirea funcționării paginii web prin plasarea informațiilor exacte, complete și în timp util.

Nu există mențiuni pe web despre cetățenii nemulțumiți de calitatea serviciilor prestate, care să raporteze probleme. Plus la aceasta, nu cunoaștem dacă a fost elaborat Raportul privind evoluția calității serviciilor publice în viziunea cetățenilor / beneficiarelor.

Prioritatea 5	Îmbunătățirea comunicării cu cetățenii și transparenței activității APL-urilor

Rezultatele scontate:

1. *Proces decizional transparent și participativ, asigurat.*
2. *Accesul la informație și comunicarea cu publicul (mass-media, societatea civilă, cetățenii), îmbunătățite.*
3. *Pagini web elaborate și funcționale, oferă acces la informații complete, exacte și în timp util.*
4. *Rapoarte de transparență anuale elaborate și publicate.*

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
24	Îmbunătățirea funcționării paginii web prin plasarea informațiilor exacte, complete și în timp util	28.1	Pagina web actualizată permanent cu informații	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		28.2	Pagina web dispune de: - compartimente privind transparența decizională; consultări publice; servicii publice, achiziții publice etc. - programul de lucru al APL și a subdiviziunilor, cu indicarea zilelor și orelor de audiență a funcționarilor responsabili de furnizarea informațiilor, documentelor oficiale; - date despre CR, aleșii locali (nume, contact); - un instrument online pentru depunerea plângerilor / reclamațiilor; - proiecte de decizii, materiale aferente, ședințe organizate	0 0 0 0 0		

Consiliul raional Cahul dispune de pagină web oficială, care este funcțională și actualizată cu informații. Pagina web conține date despre Consiliul raional, aleșii acestuia (nume, afilierea politică, dar fără datele de contact), precum și compartimente privind transparența decizională, proiecte de decizii, achiziții publice etc. Totodată, pagina web conține un instrument online pentru depunerea plângerilor / reclamațiilor.

Dorim însă să precizăm că aceste compartimente nu sunt completate cu toate informațiile publice disponibile și necesare de adus la cunoștința cetățenilor. Spre exemplu, lipsesc un șir de informații, menționate deja în prezentul raport, referitor la achizițiile publice (în mod special cele de mică valoare), referitor la integritate și prevenirea corupției (registre, proceduri, regulamente, statistici etc.). La fel, lipsesc informații sau sunt publicate informații cu nerespectarea cadrului legal care privește transparența procesului decizional (vor fi menționate mai detaliat în analiza acțiunii nr.25).

În privința instrumentului online pentru depunerea plângerilor / reclamațiilor, acesta poate fi perfecționat, cu elaborarea unor noi opțiuni precum: aplicarea semnăturii electronice, urmărirea statutului cererii depuse on-line etc.

În ce privește proiectele de decizii publicate pe web, acestea, împreună cu materialele aferente, se regăsesc la compartimentul distinct ”proiecte de decizii”, categorisite după ședințele Consiliului raional Cahul⁴⁵.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
25	Organizarea și publicarea informațiilor privind ședințele / consultările publice pentru proiecte de decizie	25.1	Numărul anunțurilor privind ședințele / consultările publice ce urmează a fi organizate	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		25.2	Numărul consultărilor publice organizate	0		
		25.3	Numărul participanților la consultările publice	0		
		25.4	Numărul recomandărilor primite din partea participanților la proiectele de decizii	0		
		25.5	Numărul recomandărilor acceptate	0		
		25.6	Sinteza recomandărilor la fiecare proiecte de decizie consultată publicată pe pagina web a APL	0		

Indicatorul ”Numărul anunțurilor privind ședințele / consultările publice ce urmează a fi organizate” este unul confuz și eronat. Este necesar de făcut distincție între anunțul privind convocarea ședințelor Consiliului raional și anunțul privind consultările publice ce urmează a fi organizate.

Administrația publică raională are obligația de a aduce la cunoștința cetățenilor anunțul despre desfășurarea ședinței publice (cu cel puțin 10 zile înaintea ședințelor ordinare și cu cel puțin trei zile înaintea celor extraordinare), care trebuie să includă obligatoriu data, ora, locul desfășurării ședinței și ordinea de zi a acesteia⁴⁶. Cetățenii trebuie informați permanent, în timp util, despre următoarea ședință a autorităților publice și să le fie comunicată agenda subiectelor ce vor fi examinate la ședință.

Din analiza paginii web constatăm 7 anunțuri de convocare a ședinței Consiliului raional pe parcursul anului 2019⁴⁷, care cuprind informațiile cerute de lege. Ca remarcă, notăm că 2 dintre anunțuri în privința ședințelor ordinare ale Consiliului raional nu au respectat termenul de cel puțin 10 zile prealabil publicării.

Totodată, administrația publică raională are obligația de organiza consultări publice pentru proiectele de decizii, cu plasarea anunțului privind organizarea consultărilor publice pe pagina web, însoțit de proiectul deciziei și materialele aferente acestuia (note informative comprehensive, studii analitice, analize ex-ante, tabele de concordanță cu legislația comunitară, alte materiale care au stat la baza elaborării proiectului de decizie etc.)⁴⁸. Anunțul privind organizarea consultărilor publice și materialele aferente sunt făcute publice cu cel puțin 15 zile lucrătoare înainte de definitivarea proiectului de decizie, care va include obligatoriu: a) argumentarea necesității de a adopta decizia; b) data plasării anunțului; c) termenul-limită de prezentare a recomandărilor; d) modalitatea în care

⁴⁵ Proiecte de decizii pentru ședințele CR 2019, disponibile la adresa: <http://cahul.md/proiecte-de-decizii/#>

⁴⁶ Legea privind administrația publică locală nr.436/2006 (art.45), disponibilă la adresa:

http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=116762&lang=ro

⁴⁷ Anunțurile de convocare a ședințelor CR 2019, disponibile la adresele: <http://cahul.md/aviz-23/>; <http://cahul.md/sedinta-extraordinara-a-consiliului-raional-cahul-va-avea-loc-la-24-ianuarie-2019/>; <http://cahul.md/aviz-24/>; <http://cahul.md/aviz-25/>; <http://cahul.md/sedinta-extraordinara-a-consiliului-raional-cahul-va-avea-loc-la-3-octombrie-2019/>; <http://cahul.md/consiliul-raional-cahul-se-convoaca-in-sedinta-extraordinara-la-29-noiembrie-2019/>; <http://cahul.md/consiliul-raional-cahul-se-convoaca-in-sedinta-ordinara-la-20-decembrie-2019/>

⁴⁸ Legea privind transparența în procesul decizional nr.239/2018, disponibilă la adresa:

http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=106638&lang=ro

Hotărârea Guvernului nr.967/2016 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional, disponibilă la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=119856&lang=ro

Hotărârea Guvernului nr.188/2012 privind paginile oficiale ale autorităților administrației publice în rețeaua Internet, disponibilă la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=103186&lang=ro

părțile interesate pot avea acces la proiectul de decizie; e) modalitatea consultărilor publice; f) modalitatea în care părțile interesate pot prezenta sau expedia recomandări; g) numele și datele de contact (numărul de telefon, adresa poștei electronice, adresa poștală) ale persoanelor responsabile de recepționarea și examinarea recomandărilor referitoare la proiectul de decizie supus consultării. Termenul de prezentare a recomandărilor asupra proiectelor de decizii va constitui cel puțin 10 zile lucrătoare de la data mediatizării anunțului privind organizarea consultărilor publice.

Din analiza paginii web a Consiliului raional Cahul, la compartimentul ”Anunțuri privind organizarea consultărilor publice” este publicat doar un anunț⁴⁹ privind organizarea consultării publice a unor proiecte de decizie preconizate a fi examinate în ședința ordinară a Consiliului raional din luna iunie 2019. În pofida acestui fapt, pe web sunt publicate proiectele de decizii⁵⁰ pentru ședințele Consiliului raional, astfel cetățenii au avut posibilitatea să le analizeze și să înainteze recomandări. Nu sunt informații privind numărul participanților la consultări și recomandările recepționate și acceptate, iar pe web lipsesc și sintezele acestor recomandări.

La subiectul consultărilor publice se impun mai multe precizări și mențiuni.

În primul rând, pentru ca procesul consultărilor să fie unul eficient și să corespundă cadrului legal, APL Cahul trebuia să publice pe web anunțuri de consultări publice pentru proiectele de decizii și să indice astfel de informații importante pentru publicul interesat ca: termenul-limită de prezentare a recomandărilor; modalitatea în care părțile interesate pot prezenta sau expedia recomandări; numele și datele de contact (numărul de telefon, adresa poștei electronice, adresa poștală) ale persoanelor responsabile de recepționarea și examinarea recomandărilor referitoare la proiectul de decizie supus consultării; alte informații relevante.

În rândul doi, pe web nu sunt informații precum că Consiliul raional Cahul a utilizat așa modalități de consultări publice, utilizate pe larg de către autoritățile publice, precum dezbaterile publice și audierile publice (ultima este utilizată preponderent la consultarea proiectului bugetului local).

În rândul trei, nu sunt menționați că a fost utilizată informarea direcționată a părților interesate despre examinarea proiectelor de decizii care le pot afecta. Informarea direcționată a părților interesate se poate realiza prin mai multe modalități: e-mail, rețele sociale, instrumente electronice, poștă, inclusiv elaborarea și actualizarea unei liste a părților interesate. Aceste părți interesate trebuie să fie identificate de APL pentru a asigura posibilitatea participării acestora la procesul decizional. Spre exemplu, în cazul inițiativelor care au impact asupra activității de întreprinzător, APL, în mod obligatoriu, trebuie să informeze și să se consulte cu asociațiile de business, asociațiile patronale și profesionale, reprezentanți ai sectorului privat, alte părți interesate.

În rândul patru, trebuie să subliniem faptul că proiectele de decizii au fost plasate pe web fără a respecta termenul de 10 zile lucrătoare necesar de acordat pentru consultările publice (proiectele de decizii de la 4 ședințe din 7 în total în 2019 nu au respectat acest termen minim), fapt ce reprezintă un obstacol în plus pentru cetățeni de a se implica în acest proces și de a înainta recomandări.

În rândul cinci, participarea publică, deși este esențială în cadrul unei democrații, nu este întotdeauna ușor de realizat. De multe ori este necesară voință politică, perseverență și o anumită dispoziție necesară educării, atât a autorităților, cât și a cetățenilor, pe tema responsabilităților ce le revin într-o democrație. Inactivitatea cetățenilor și slaba participarea cetățenească este un fenomen destul de întâlnit la nivelul întregii țări. Acest lucru nu se datorează legislației (care permite și încurajează participarea publică), ci faptului că oamenii nu își cunosc drepturile pe care le au în relația cu autoritățile publice, iar o mare parte a personalului din autorități nu este conștient de obligațiile care îi revin pentru a asigura implicarea cetățeanului în actul decizional.

La acțiunea 25 nu este un indicator important, care ajută la sporirea transparenței procesului decizional și care de altfel este realizat cu succes anume în raionul Cahul (mențiune: acest indicator

⁴⁹ Anunț de consultare publică, disponibil la adresa: <http://cahul.md/anunturi-privind-organizarea-consultarii-publice/>

⁵⁰ Proiecte de decizii pentru ședințele CR 2019, disponibile la adresa: <http://cahul.md/proiecte-de-decizii/#>

poate fi inclus și ca o acțiune separată în Plan). Avem în vedere ”crearea unor grupuri consultativ de lucru permanente sau adhoc care participă la elaborarea proiectelor de decizie”. În speță, notăm că în anul 2019, pe lângă Consiliul raional Cahul a fost instituit un organ raional de participare a societății civile în procesul de inițiere, elaborare și aprobare a deciziilor și politicilor publice ce se referă la raionul Cahul – Consiliul Raional de Participare. Este un mecanism instituționalizat de cooperare și parteneriat între autoritățile publice raionale și societatea civilă (mai multe ONG-uri din raionul Cahul), care permite discutarea și analiza subiectelor concrete, proiectelor de decizii aflate pe agenda autorității publice, precum și înaintarea recomandărilor pentru îmbunătățirea acestora.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
26	Asigurarea respectării transparenței în procesul decizional	26.1	Rapoartele anuale privind transparența în procesul decizional publicate pe pagina web ale entității	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare
		26.2	Stabilirea unor indicatori calitativi privind transparența în procesul decizional	0		

În rezultatul analizei paginii web constatăm publicarea Raportului privind transparența în procesul decizional în Consiliul Raional Cahul pentru anul 2019⁵¹. Nu cunoaștem dacă au fost stabiliți anumiți indicatori calitativi privind transparența în procesul decizional, nefiind identificate confirmări pe pagina web.

Remarcă generală: în Raportul privind transparența în procesul decizional în Consiliul Raional Cahul pentru anul 2019 se menționează despre consultarea a 94 de proiecte de decizii din cele 103 decizii adoptate, fiind recepționate 58 de recomandări de la asociațiile obștești. Sunt de apreciat astfel de realizări în procesul decizional, însă aceste rezultate se datorează în mare parte anume existenței Consiliului Raional de Participare, membrii căruia care se implică activ în analiza proiectelor de decizii, formularea recomandărilor și participarea la întrunirile consultative. În speță, Consiliul raional Cahul nu trebuie să ignore tot cumulusul de instrumente existente și cerințele legale referitor la consultarea publicului larg înainte de examinarea și aprobarea deciziilor. Or, după cum am menționat la acțiunea 25 din Plan, există mai multe curențe în privința procesului de consultări publice organizate de autoritățile publice raionale.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
27	Plasarea informației privind ajutorul social plasat pe pagina web a autorității, panouri informative, mass-media locală și regională	27.1	Numărul informațiilor privind ajutorul social plasat pe pagina web a autorității, panouri informative, mass-media locală și regională	0	Acțiune nerealizată	Acțiune în desfășurare

Subliniem că în rezultatul analizei paginii web, nu au fost identificate informații care să corespundă indicatorului din acțiunea nr.27. Totodată, nu cunoaștem dacă astfel de informații au fost plasate pe panoul informativ sau în mass-media locală și regională.

Este important de a înțelege că printre domeniile proprii de activitate pentru autoritățile publice raionale este administrarea unităților de asistență socială de interes raional, dezvoltarea și gestionarea

⁵¹ Raport privind transparența în procesul decizional 2019, disponibil la adresa: <http://cahul.md/raportul-anual-privind-transparența-procesului-decizional/>

serviciilor sociale comunitare pentru categoriile social-vulnerabile, monitorizarea calității serviciilor sociale. În prestarea serviciilor sociale, administrația publică raională trebuie să se bazeze pe principiul de accesibilitate, care prevede asigurarea accesului persoanelor/familiilor defavorizate la toate tipurile de servicii (prin informarea populației despre serviciile sociale existente, dezvoltarea serviciilor sociale noi și amplasarea lor în vecinătatea beneficiarilor), precum și adaptarea lor la necesitățile beneficiarilor.

În acest sens, administrația raionului Cahul urmează să aducă la cunoștință, pe pagina web, informații depline privind programele de asistență socială adoptate, informații despre serviciile sociale furnizate de unitatea administrativ-teritorială și modalitatea de aplicare pentru un potențial beneficiar. La fel, paginile web trebuie să conțină informații referitor la instituțiile de asistență socială înființate de unitatea administrativ-teritorială, în cazul în care sunt astfel de instituții la nivel raional.

III. Constatări și concluzii de bază ale monitorizării alternative

Constatări și concluzii cantitative

1. Rezultatele monitorizării implementării acțiunilor prevăzute în Planul local anticorupție al raionului Cahul, efectuate în baza metodologiei prestabilite și informațiilor incomplete raportate de Consiliul raional Cahul, atestă că 1 acțiune este realizată (4%), 5 acțiuni sunt parțial realizate (18%) și 21 de acțiuni nu sunt realizate (78%).
2. În ceea ce privește monitorizarea respectării termenilor de implementare a acțiunilor prevăzute în Planul local anticorupție al raionului Cahul, efectuate în baza metodologiei prestabilite și informațiilor incomplete raportate de către Consiliul raional Cahul, rezultatele arată că majoritatea acțiunilor sunt în desfășurare (96%), iar o acțiune este cu termenul de implementare respectat (4%).
3. În baza datelor sintetizate și prezentate în tabelele de mai jos, constatăm că progresul privind implementarea Planului local anticorupție al raionului Cahul este unul modest.

Fig. 1. Implementarea acțiunilor

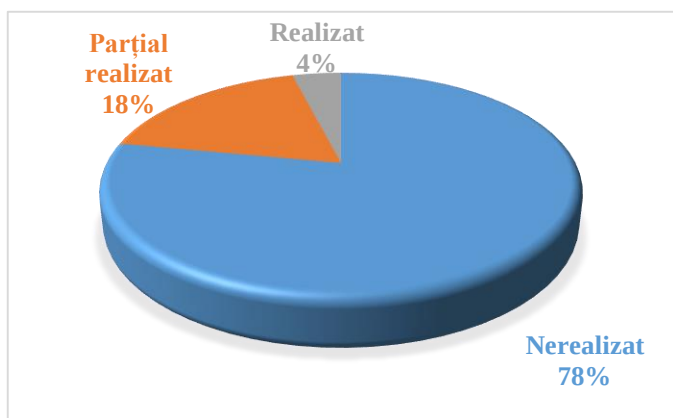
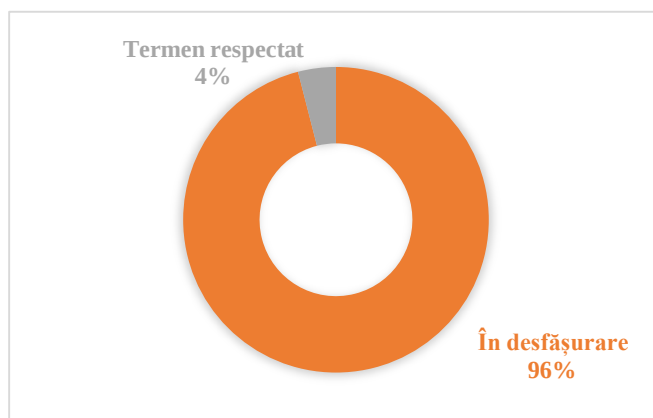

Fig. 2. Respectarea termenilor

Constatări și concluzii generale

1. Deși Planul local (raional) anticorupție pentru anii 2018 – 2020 este plasat pe pagina web a Consiliului raional Cahul, publicul larg nu cunoaște despre existența și prevederile acestui plan. Această constatare reiese și din răspunsurile cetățenilor chestionați, ori 72,2% din ei nu cunosc despre existența Planului raional anticorupție și acțiunile cuprinse în acest Plan. La fel, nu toți din noii consilieri raionali, aleși în rezultatul alegerilor generale locale din anul 2019, cunosc despre acest document adoptat de consilierii mandatului precedent.
2. Administrația raionului Cahul ignoră în totalitate responsabilitatea de întocmire, publicare și transmitere către Centrul Național Anticorupție a rapoartelor privind implementarea Planului local anticorupție. Nu există rapoarte semestriale pentru anul 2018, nici pentru semestrul I al anului 2019, iar pentru semestrul II din 2019 a fost elaborat un raport incomplet, doar pentru 10 acțiuni din Prioritatea nr.1 a Planului. În pofida acestor inacțiuni din partea administrației raionului Cahul, trebuie să remarcăm deschiderea acestuia la solicitările IDIS ”Viitorul” și oferirea unor informații, chiar și incomplete, privind acțiunile realizate.
3. În afară de neîntocmirea rapoartelor privind implementarea Planului local anticorupție, pe pagina web a Consiliului raional lipsesc mai multe informații despre acțiunile care urmau a fi realizate conform Planului și indicatorii atinși.
4. Cu siguranță, abordarea administrației raionale Cahul poate fi explicată prin numărul impunător de informații care necesită a fi colectate, lipsei unor date și informații, cumulul de funcții și

eforturile suplimentare nestimulate ale personalului responsabil de colectarea și raportarea datelor (mai ales în contextul lipsei de personal și funcțiilor vacante existente, neatractivitatea funcției publice la nivel local, motivarea financiară insuficientă a acestor funcții), lipsei cunoștințelor despre toate aspectele de integritate și prevenire a corupției indicate în Plan, dar și lacunele și deficiențele Planului local anticorupție. Însă, tot acest spectru de probleme îl regăsim și la celelalte autorități publice raionale din țară, în speță notăm raionul Cantemir și Leova, monitorizate în paralel, dar acestea din urmă depun eforturi și întocmesc rapoartele privind implementarea Planului local anticorupție, le publică pe paginile web și le transmit Centrului Național Anticorupție.

5. Ca rezultat al lipsei informațiilor privind realizarea acțiunilor Planului raional anticorupție, unele cifre și constatări din prezentul raport pot să nu corespundă realității, să conțină erori. Însă, acestea sunt luate în calcul la stabilirea calificativului și implicit influențează rezultatele evaluării acțiunilor din Plan.
6. În ce privește metodologia de evaluare, notăm că este dificil și chiar irelevant să apreciezi nivelul de realizare a unei acțiuni din Plan în contextul în care o acțiune are multipli și diferiți după natura lor indicatori de progres, iar aceștia din urmă fie sunt realizați, fie nerealizați sau parțial sunt realizați de către entitatea publică. Metodologia de calcul a nivelului de realizare a tuturor indicatorilor pentru a obține nivelul de realizare a acțiunii nu arată situația reală privind implementarea acțiunilor stabilite în Planul local anticorupție. Plus la aceasta, rezultatele și calificativele sunt denaturate în cazul în care cifrele raportate nu corespund realității, dar acestea se iau în calcul, fără a fi verificate în nici un fel de către Centrul Național Anticorupție.
7. Planul raional anticorupție, care reia în mare parte modelul agreat al Planului local anticorupție, cuprinde un șir de lacune și deficiențe. Un șir de indicatori se dublează, fiind cuprinși în mai multe acțiuni din Planul raional anticorupție, fapt ce creează confuzie pentru cei care trebuie să raporteze. Plus la aceasta, unii indicatori nu-și au locul în Plan, fiind mai degrabă competența altor autorități publice să țină evidența acestora și să raporteze publicului larg, inclusiv secretariatului grupurilor de monitorizare din cadrul Centrului Național Anticorupție.
8. Planul raional anticorupție stabilește un număr mare de registre în evidența entităților publice, fapt ce creează dificultăți și eforturi suplimentare, confuzii pentru autoritățile publice responsabile, dar și pentru subiecții declarării. Această problemă ține mai mult de cadrul normativ, care a instituit aceste registre ca instrumente pentru cultivarea integrității instituționale. Plus la aceasta, registrele respective au devenit o formalitate birocratică, nefiind utilizate și completate corespunzător, diminuând rolul lor și eficiența lor.
9. Per general, în Planul raional anticorupție, dar și în conformitate cu cadrul legal, sunt prevăzute foarte multe responsabilități în domeniul integrității, asigurării climatului de integritate, ținerea și completarea registrelor, examinarea cazurilor lipsite de integritate, fiind necesară existența unei persoane responsabile în entitatea publică, care să se ocupe de toate aceste aspecte. E un domeniu specific și dificil, pe care nu toți îl cunosc, iar autoritățile publice locale, de regulă, nu au așa persoane.
10. Per general, exercițiul de raportare a unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea privind implementarea planurilor locale anticorupție este mai mult o formalitate, fiind indicate de facto date statistice, fără a produce impactul scontat, fapt susținut și de rezultatele chestionării locuitorilor din raion (81% consideră fără impact sau impact redus acțiunile și măsurile întreprinse la nivel de raion în prevenirea, depistarea, contracararea actelor de corupție și asigurarea integrității, alte 19% le evaluează cu impact mediu). Prin simpla enumerare a actelor adoptate sau registrelor, care reprezintă în esență și o obligație prevăzute de lege, fie prin indicarea lipsei oricăror cazuri de corupție, alte acțiuni ilegale, nu semnifică că este asigurat climatul de integritate, responsabilitatea, transparența și rezistența la riscurile de corupție ale agenților publici din cadrul autorităților administrației publice raionale și aleșilor locali. Pe de altă parte, analiza și

prelucrarea acestor informații din rapoarte de către Centrul Național Anticorupție este în mare parte doar o sistematizare a acestor informații și prezentare de date statistice la nivel de țară, fără a verifica aceste informații, fără a face o analiză a impactului măsurilor întreprinse la nivel raional, dar și fără a înainta entităților publice rapoarte anumite recomandări pentru sporirea eficienței. În cazul raionului Cahul, formalitatea acestui exercițiu este demonstrat prin neîntocmirea și prezentarea rapoartelor, dar și prin lipsa oricăror consecințe pentru aceste fapte și lipsa pârghiilor pentru Centrul Național Anticorupție de a impune un anumit comportament pentru autoritățile publice raionale.

11. La nivel conceptual, eficiența Planurilor raionale anticorupție este redusă fără implicarea și includerea responsabilităților în materie de integritate pentru unitățile administrativ-teritoriale de nivelul întâi, similare cu cele pentru nivelul doi. Înțelegem că acest exercițiu este unul extrem de dificil, din mai multe cauze, precum: lipsa capacităților de monitorizare a 898 de planuri locale anticorupție ale orașelor / municipiilor, satelor / comunelor; imposibilitatea impunerii unor astfel de planuri pentru autoritățile publice locale în virtutea principiului de autonomie locală etc. Însă, tot acest sistem de monitorizare a integrității în administrațiile publice locale rămâne a fi unul incomplet, iar axarea monitorizării doar pe nivelul doi nu rezolvă problemele referitor la integritate de la nivel local.

Constatări și concluzii detaliate

Prioritatea nr.1 (Integritatea instituțională)

1. Autoritățile publice locale nu aduc la cunoștința publicului nici o informație referitoare la consolidarea integrității instituționale și măsurile anticorupție realizate. În principal notăm lipsa unor astfel de informații precum:
  - cazurile de incompatibilitate, de încălcare a regimului conflictelor de interese și finalitatea acestora;
  - activitatea comisiilor de evaluare și evidență a cadourilor;
  - registrele de evidență (a cadourilor etc.);
  - regulamentele sau alte informații referitor la denunțarea manifestărilor de corupție;
  - procedurile și modalitatea de raportare a practicilor ilegale în calitate de avertizori de integritate, inclusiv informații privind protejarea acestora de eventuale abuzuri și răzbunări;
  - coduri de etică și deontologie, inclusiv pentru aleșii locali;
  - instruirile organizate pe subiecte tangente cu prevenirea corupției și asigurarea climatului de integritate în entitățile publice raionale;
2. Unele responsabilități din Plan sunt dificil de realizat și reprezintă o povară în plus pentru administrația raională, în contextul în care informațiile necesare sunt deținute de către Autoritatea Națională de Integritate, care le poate furniza Centrului Național Anticorupție. Aceste informații se referă la:
  - numărul agenților publici care au depus declarațiile de avere și interese personale;
  - numărul actelor de constatare ale Autorității Naționale de Integritate cu privire la conflictele de interese;
3. Declararea cadourilor rămâne a fi un instrument anticorupție cu caracter formal la nivel local. În afară de faptul că nu este utilizat, nu există un control al aplicării acestui instrument, dar nici nu există interes din partea societății (inclusiv cunoștințe) de a solicita administrației raionale utilizarea instrumentului dat și publicarea informațiilor referitor la cadourile declarate.
4. Planul raional anticorupție Cahul nu cuprinde 2 acțiuni importante în domeniul asigurării integrității instituționale. În acest sens notăm acțiunea ”Asigurarea implementării

managementului riscurilor de corupție”, cu elaborarea Registrelor riscurilor, care includ și riscurile de corupție, precum și acțiunea ”Asigurarea respectării regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea agenților publici în sectorul privat (pantuflej)”.

Prioritatea nr.2: (Patrimoniul public local)

5. Lipsește orice informație pe pagina web despre înregistrarea, evaluarea și gestionarea bunurilor imobile din patrimoniul public raional. Nu este cunoscut exact numărul bunurilor imobile înregistrate și nici nu sunt publicate pe web informațiile privind desfășurarea și rezultatele licitațiilor de vânzare / locațiune / arendă a bunurilor patrimoniului public raional.
6. Unii indicatori și chiar denumirea unor acțiuni, care se referă la gestioarea patrimoniului public local, se dublează între ei, fapt ce crează confuzii, dar și efort suplimentar la raportarea realizărilor și măsurilor întreprinse.
7. Administrația raională Cahul nu aduce la cunoștința publicului informații despre proiectele derulate cu asistență din fonduri externe, rezultatele și performanța proiectelor realizate, cu evaluarea obiectivelor atinse, sustenabilitatea proiectului, alte informații despre performanțele acestora. Mai mult ca atât, astfel de indicatori lipsesc din acțiunile care privesc gestionarea transparentă și responsabilă a patrimoniului public.
8. Pe pagina web lipsesc informații despre toate instruirile organizate de către APL în domeniul administrării și gestionării patrimoniului public.

Prioritatea nr.3: (Achizițiile publice)

9. La etapa de planificare a achizițiilor publice și de monitorizare a contractelor de achiziții, administrația raională demonstrează deshidere, fiind publicate pe pagina web Planurile trimestriale de achiziții publice și rapoartele de monitorizare. În privința rezultatelor procedurilor de achiziție, informații pot fi găsite pentru achizițiile efectuate prin cererea ofertelor de prețuri sau prin licitații, adică cele care obligatoriu se desfășoară prin sistemul MTender. Însă, administrația raională nu publică pe pagina sa web rezultatele achizițiilor de valoare mică, care nu au obligația legală să fie desfășurate prin sistemul Mtender, deși ele reprezintă ponderea cea mai mare din numărul achizițiilor organizate de autoritățile raionale Cahul.
10. În Plan au fost omiși câțiva indicatori importanți care ar spori nivelul de transparență al achizițiilor publice, precum publicarea rezultatelor achizițiilor publice de valoare mică și publicarea anunțurilor de participare la achizițiile publice desfășurate prin licitații publice, cererea ofertelor de prețuri, alte modalități.
11. Spre regret, autoritățile contractante nu utilizează sau foarte rar utilizează instrumentele legale de care dispun (inclusiv cele care reies din prevederile Codului civil, legislației procesual – civile, altor acte normative) pentru a stopa încălcările operatorilor economici la etapa de executare a contractelor, pentru a-i responsabiliza și obliga să remedieze neconformitățile (reclamații, sancțiuni, solicitarea Agenției Achiziției Publice includerea operatorului economic în Lista de interdicție). Este și cazul autorităților publice ale raionului Cahul.
12. Remarcăm o situație dezolantă în raion – reprezentanții societății civile nu participă și nu sunt implicați în procesul de achiziții publice. Desigur, trebuie să subliniem lipsa activismului civic din partea cetățenilor, fapt ce se răsfrânge și asupra participării în cadrul grupurilor de lucru și procedurilor de achiziții publice. Însă, în raionul Cahul sunt prezente mai multe organizații non-

guvernamentale active, iar faptul neparticipării în procesul de achiziții publice arată că APL nu depune eforturi suficiente pentru a le implica în acest proces.

13. În câteva acțiuni se dublează indicatorii care se referă la instruirea specialiștilor și membrilor grupului de lucru pentru achiziții, fapt ce duce la confuzii și eventuale contradicții.

Prioritatea nr.4: (Serviciile publice și resursele umane)

14. Pe pagina web a Consiliului raional lipsesc informații despre angajările în autoritățile publice raionale, începând cu etapa de selectare și culminând cu deciziile de angajare a cadrelor în serviciu public.
15. Lipsesc informații referitoare la numărul agenților publici și aleșilor locali care a beneficiat de instruire și programe de dezvoltare profesională.
16. Acțiunea ce ține de evaluarea permanentă a performanțelor personalului din start este una confuză, deoarece nu este clar la care formă de evaluare a performanțelor se referă – la evaluarea anuală potrivit legii nr.158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public și Regulamentului cu privire la dezvoltarea profesională continuă a funcționarilor publici (anexa nr.10 la Hotărârea Guvernului nr.201/2009) sau la evaluarea trimestrială potrivit legii privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr.270/2018 și Hotărârea Guvernului nr.1231/2018 pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii nr.270/2018.
17. Constatăm o dublare a indicatorului ce privește existența unei rubrici web pentru reclamații în acțiunile nr.23 și nr.24 din Plan.

Prioritatea nr.5: (Transparența activității APL)

18. Pagina web a Consiliului raional Cahul este una funcțională și actualizată cu informații care interesează publicul larg. Ea dispune de compartimente privind transparența decizională, consultări publice, achiziții publice etc. Însă, aceste compartimente nu sunt completate cu toate informațiile publice disponibile și necesare de adus la cunoștința cetățenilor. Pe web lipsește un compartiment special referitor la integritate și prevenirea corupției. La fel, lipsesc informații sau sunt publicate informații cu nerespectarea cadrului legal care privește transparența procesului decizional.
19. În ce privește indicatorul ”numărul anunțurilor privind ședințele / consultările publice ce urmează a fi organizate” aceste este eronat și confuz pentru entitatea publică raportoare. De facto, sunt 2 indicatori distincți, care se referă pe de o parte la anunțul privind convocarea ședințelor Consiliului raional, iar pe de altă parte la anunțul privind consultările publice ce urmează a fi organizate.
20. În rezultatul analizei paginii web constatăm că administrația publică raională a realizat obligația de a aduce la cunoștință cetățenilor anunțul despre desfășurarea ședinței publice (cu cel puțin 10 zile înaintea ședințelor ordinare și cu cel puțin 3 zile înaintea celor extraordinare, cu unele excepții când nu a respectat aceste termene). În ce privește anunțurile privind organizarea consultărilor publice, doar unul a fost plasat pe web. Pe de altă parte, pe web sunt publicate proiecte de decizii pentru ședințele Consiliului raional, astfel cetățenii au avut posibilitatea să le analizeze și să înainteze recomandări.
21. Este de apreciat faptul creării pe lângă Consiliul raional Cahul a unui organ raional de participare a societății civile în procesul de inițiere, elaborare și aprobare a deciziilor și politicilor publice – Consiliul Raional de Participare. Acest mecanism instituționalizat de cooperare și parteneriat între autoritățile publice raionale și societatea civilă (mai multe ONG-uri din raionul Cahul) permite

discutarea și analiza subiectelor concrete, proiectelor de decizii, aflate pe agenda autorității publice, precum și înaintarea recomandărilor pentru îmbunătățirea acestora.

22. Deși administrația raională indică în Raportul privind transparența în procesul decizional că au fost desfășurate mai multe consultări publice în anul 2019, la care au participat un număr mare de cetățeni și asociații obștești, cu recepționarea recomandărilor, preponderent de la asociațiile obștești, pe pagina web nu există informații despre aceste consultări publice. Plus la aceasta, rezultatele respective se datorează în mare parte existenței Consiliului Raional de Participare, membrii căruia se implică activ în analiza proiectelor de decizii, formularea recomandărilor și participarea la întrunirile consultative. În speță, Consiliul raional Cahul nu trebuie să ignore tot cumulum de instrumente existente și cerințe legale referitoare la consultarea publicului larg înainte de examinarea și aprobarea deciziilor, or, rezultatele prezentului raport arată existența mai multor carențe în privința procesului de consultări publice organizate de autoritățile publice raionale.
23. Administrația raională nu publică pe pagina web informațiile despre serviciile sociale oferite de către autoritățile publice raionale, fapt ce reduce din accesibilitatea persoanelor / familiilor defavorizate la toate tipurile de servicii sociale existente la nivel de raion.

IV. Propuneri și recomandări

Recomandări generale

1. Informarea noilor consilieri raionali despre Planul local (raional) anticorupție pentru anii 2018 – 2020 și implementarea acestuia, care prin interacțiunea lor cu cetățenii și alegătorii va impulsiona nivelul de cunoaștere a acestui document de către publicul larg.
2. E necesar ca administrația raionului Cahul să-și exercite responsabilitatea de întocmire, publicare și transmitere către Centrul Național Anticorupție a rapoartelor privind implementarea Planului local anticorupție. În speță, trebuie de executat corespunzător decizia Consiliului raional Cahul nr.10/39-IV din 21.12.2017 cu privire la aprobarea Planului raional anticorupție pentru anii 2018 – 2020, care indică expres subiecții responsabili de executare și control al executării deciziei respective.
3. Se impune completarea paginii web cu informații privind implementarea planului local anticorupție (acțiunile realizate și indicatorii atinși), care pot fi grupate într-un compartiment special creat pe web referitor la integritate și prevenirea corupției în autoritățile publice raionale. Informațiile necesită a fi ordonate pe pagina web pentru a fi ușor accesibile și identificabile de către cetățeni (user - friendly). Sugerăm crearea rubricii web destinate patrimoniului public și publicarea informațiilor la acest subiect (Prioritatea nr.3 din Plan) și crearea rubricii cu informații ce țin de serviciile sociale (Prioritatea nr.4 din Plan). În privința transparenței achizițiilor (Prioritatea nr.2 din Plan) și procesului decizional (Prioritatea nr.5 din Plan) este necesar de completat rubricile existente cu informații despre acțiunile și indicatorii realizați.
4. În speranța depunerii eforturilor necesare de către administrația raionului Cahul și întocmirea rapoartelor privind implementarea Planului local anticorupție, propunem un șir de recomandări pentru procesul de raportare:
  - a. În rapoarte este necesar de a insera o rubrică suplimentară, în care entitatea publică raportoare va fi responsabilă de indicarea argumentelor, cauzelor și obstacolelor care împiedică realizarea acțiunilor și indicatorilor din Plan, cu prezentarea soluțiilor pentru depășirea acestora.
  - b. Pentru facilitarea analizei și prelucrării informațiilor prezentate în rapoarte, inclusiv pentru sporirea calității și corectitudinii informațiilor prezentate, entitatea raportoare urmează să indice în raport adresa către informația pe web și linkul web (cu condiția ca raportul să fie transmis într-un format care să permită accesarea linkului).

- c. În rapoarte, indicatorii din acțiuni trebuie completați și prezentați în mod separat pentru fiecare entitate publică responsabilă, dar nu ca o cifră generală per indicator pentru toate entitățile.
5. Pentru efortul depus de persoanele responsabile din administrația raională de monitorizarea și raportarea privind implementarea Planului raional anticorupție, trebuie de identificat instrumente de motivare și stimulare suplimentare, inclusiv acordarea sporului pentru performanță de către conducerea administrației, prevăzut de legea privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr.270/2018 și Hotărârea Guvernului nr.1231/2018 pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar.
  6. Examinarea de către entitățile publice a posibilității instituirii unei funcții specifice de coordonator / ofițer de colectarea informațiilor, monitorizarea realizării acțiunilor ce au tangență cu integritatea și prevenirea corupției, elaborarea și prezentarea rapoartelor privind implementarea Planului raional anticorupție, alte responsabilități. În cazul în care se optează pentru o persoană din statele de personal, care are alte atribuții funcționale, se impune completarea fișei de post a personalului respectiv și participarea periodică la instruiți organizate de către Centrul Național Anticorupție, precum și beneficierea suportului și consilierii permanente din partea CNA.
  7. Este oportun de a modifica cadrul normativ în domeniul politicilor anticorupție pentru a unifica multitudinea de registre gestionate de entitățile publice în calitate de instrumente pentru cultivarea integrității instituționale.
  8. Pentru a nu transforma în formalitate raportarea unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea privind implementarea planurilor locale anticorupție, Centrul Național Anticorupție are responsabilitatea de a efectua o analiză mai aprofundată a acestor rapoarte, cu verificarea informațiilor prezentate, efectuarea analizei impactului măsurilor întreprinse la nivel raional, iar în final cu înaintarea entităților publice rapoartoare anumite recomandări pentru atingerea obiectivelor trasate de Planurile locale anticorupție.
  9. Considerăm oportună regândirea construcției Planurilor locale anticorupție și metodologia de evaluare pentru a avea opțiunea de stabilire a nivelului de realizare a fiecărui indicator în parte. Plus, se impune modificarea modalității de evaluare pentru unii indicatori, or, nu este relevant să fie apreciat cu calificativul ”nerealizat” o acțiune cu caracter permanent în privința căreia nu există niciun indicator cantitativ realizat (exemplu: nu au fost raportate / soluționate / sesizări către Autoritatea Națională de Integritate / acte de constatare emise în ce privește cazurile de conflicte de interese).
  10. Sugerăm schimbarea perioadei de raportare pentru autoritățile responsabile de implementarea planurilor locale de acțiuni anticorupție, de la trimestrială (semestrială) la raportarea anuală și expedierea rapoartelor de monitorizare până la sfârșitul lunii ianuarie a anului următor către Centrului Național Anticorupție.
  11. Din punct de vedere conceptual, Hotărârea Guvernului nr.676/2017 privind aprobarea mecanismului de elaborare și coordonare a planurilor sectoriale și locale de acțiuni anticorupție pentru anii 2018-2020 trebuie să instituie responsabilități în materie de integritate și pentru unitățile administrativ-teritoriale de nivelul întâi, similare cu cele pentru nivelul doi. Eventual, după revizuirea acestui act normativ (probabil la finele anului anului 2020), ar fi oportun de indicat cel puțin și pentru municipii și orașe să elaboreze și să aprobe planuri anticorupție locale conform structurii-tip din Hotărârea Guvernului.
  12. După 2 ani de implementare a acestui instrument anticorupție în unitățile administrativ-teritoriale de nivelul doi, e necesar de efectuat o evaluare a impactului Planurilor raionale anticorupție, tuturor dificultăților de realizare a acestora și raportare din partea entităților publice,

dar și evaluarea oportunității continuării acestui instrument sau schimbarea cu unul mai eficient, fără sporirea și dublarea responsabilităților autorităților publice locale.

Recomandări detaliate

	<i>Recomandarea</i>	<i>Nr. acțiunii din Plan</i>
1	Includerea în lista subiecților responsabili – șefii instituțiilor publice subordonate Consiliului Raional.	acț. 1
2	Publicarea pe web a informațiilor despre cazurile de incompatibilitate și încălcare a regimului conflictelor de interese din anul precedent și cum au fost soluționate aceste cazuri.	acț. 1 - 3
3	Includerea în lista subiecților responsabili – șefii instituțiilor publice subordonate Consiliului Raional și consilierilor raionali.	acț. 2
4	Excluderea responsabilității deținere a evidenței declarațiilor de avere și interese personale, deoarece informațiile privind numărul declarațiilor depuse pe fiecare raion și entitate publică pot fi furnizate Centrului Național Anticorupție de către Autoritatea Națională de Integritate.	acț. 2
5	Excluderea responsabilității de monitorizare a numărului actelor de constatare ale Autorității Naționale de Integritate cu privire la conflictele de interese, întrucât aceste informații sunt deținute și pot fi furnizate nemijlocit de către Autoritatea Națională de Integritate.	acț. 3
6	Publicarea informațiilor despre activitatea comisiilor de evaluare și evidență a cadourilor și registrele de evidență a cadourilor, inclusiv din instituțiile publice subordonate Consiliului raional.	acț. 4
7	Publicarea procedurilor și modalităților de raportare a practicilor ilegale în calitate de avertizori de integritate, inclusiv informațiilor privind protejarea acestora de eventuale abuzuri și răzbunări.	acț. 6
8	Organizarea instruirilor și participarea funcționarilor la instruirii pe subiecte tangente cu prevenirea corupției și asigurarea climatului de integritate în entitățile publice locale (influențe necorespunzătoare, norme de etică și deontologice etc.).	acț. 1 - 10
9	Inserarea în Plan a 2 acțiuni noi: ”Asigurarea implementării managementului riscurilor de corupție” (cu elaborarea Registrelor riscurilor, care includ și riscurile de corupție și publicarea pe web) și ”Asigurarea respectării regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea agenților publici în sectorul privat (pantuflej)”.	acț. 1 – 10
10	Modificarea denumirii acțiunii ”asigurarea gestionării transparente și responsabile a patrimoniului public” pentru a nu se dubla cu denumirea acțiunii 12 și indicarea expresă în denumirea acțiunii că aceasta se referă la bunurile imobile.	acț. 11
11	Publicarea pe pagina web a informațiilor despre bunurile imobile din patrimoniul public înregistrate, evaluarea și gestionate de către APL.	acț. 11
12	Publicarea pe web a informațiilor privind desfășurarea și rezultatele licitațiilor de vânzare / locațiune / arendă a bunurilor patrimoniului public raional.	acț. 11 - 12
13	Excluderea indicatorului ”Informația privind gestionarea patrimoniului entităților publice publicată”, deoarece dublează indicatorii din acțiunea nr.12.	acț. 11

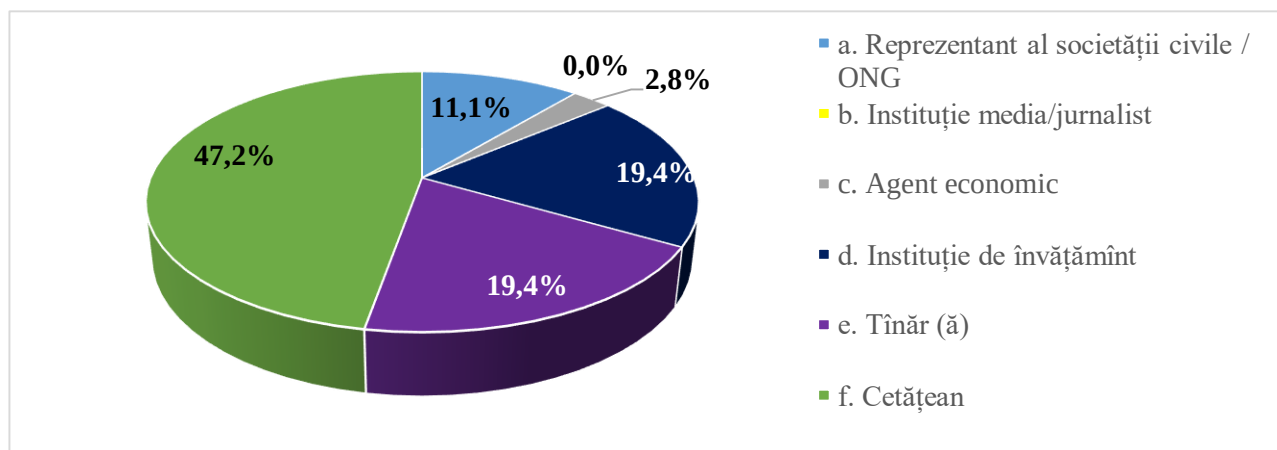
14	Excluderea indicatorului "Planurile anuale și trimestriale de achiziții publice ale entității publice, publicate pe pagina web oficială" din acțiunea 11 și inserarea expresă a acestui indicator în acțiunea 14 din Plan.	acț. 11 acț. 14
15	Inserarea în acțiune a 2 indicatori noi: "Informația privind atragerea și gestionarea asistenței externe publicată" și "Rapoartele entității publice care a atras fonduri externe cu privire la rezultatul (performanța) obținut în urma acestei asistențe publicate".	acț. 11
16	Organizarea instruirilor agenților publici în domeniul administrării și gestionării patrimoniului public și publicarea informațiilor despre instruirile desfășurate.	acț. 13
17	Publicarea pe web a informațiilor privind achizițiile publice, de la etapa de planificare până la etapa de executare a contractelor de achiziții, modificare a acestora și raportare a executării, inclusiv să cuprindă informații privind achizițiile publice de valoare mică și Dările de seamă privind realizarea achizițiilor de valoare mică.	acț. 14 - 15
18	Inserarea unor indicatori separați referitor la: a) publicarea pe web a procedurilor și rezultatelor achizițiilor publice de valoare mică; c) publicarea pe web a anunțurilor de participare la achizițiile publice desfășurate prin licitații publice, cererea ofertelor de prețuri, alte modalități.	acț. 14 - 15
19	Utilizarea instrumentelor legale pentru a stopa încălcările operatorilor economici la etapa de executare a contractelor, pentru a-i responsabiliza și obliga să remedieze neconformitățile (reclamații, sancțiuni, solicitarea Agenției Achiziției Publice includerea operatorului economic în Lista de interdicție).	acț. 15
20	Încurajarea, facilitarea și invitarea reprezentanților societății civile de a participa și implica în procesul de achiziții publice la nivel de raion, inclusiv la etapa de monitorizare a executării contractelor de achiziții.	acț. 16
21	Excluderea indicatorilor care se referă la instruire din acțiunile nr.17 - 18 și inserarea lor în acțiunea nr.19 din Plan.	acț. 17 - 19
22	Depunerea eforturilor sporite din partea entităților publice de a organiza, fie de a solicita instruirii pentru specialiștii și membrii grupurilor de lucru în achiziții de la Agenția Achiziții Publice, alte autorități publice (Centrul Național Anticorupție, Agenția Națională pentru Soluționarea Contestațiilor, Ministerul Finanțelor), inclusiv de la ONG-le care oferă astfel de instruirii.	acț. 19
23	Este necesar de divizat ambii indicatori ai acțiunii separat pentru specialiștii în achiziții și separat pentru membrii grupului de lucru.	acț. 19
24	Asigurarea accesului publicului la toate informațiile ce se referă la selectarea și angajarea cadrelor în serviciu public, inclusiv prin arhivarea acestor informații pe pagina web (numărul și numele candidaților ce participă la concursurile de selecție pentru posturile vacante, informațiile din procesele-verbale ale comisiei de selectare a candidaților pentru funcția vacantă, incluzând evaluarea comisiei și clasamentul solicitanților).	acț. 20
25	Publicarea pe web a informațiilor privind instruirile și programele de dezvoltare profesională de care au beneficiat funcționarii publici.	acț. 21
26	Asigurarea instruirilor pentru aleșii locali nu doar la începutul mandatului, dar și pe perioada acestuia, inclusiv prin intermediul ONG-lor care desfășoară astfel de instruirii.	acț. 21

27	Specificarea expresă în acțiune și în indicatorii de progres la care formă de evaluare a performanțelor personalului acestea se referă (evaluarea potrivit legii nr.158/2008 Hotărârea Guvernului nr.201/2009 (anexa nr.10) sau evaluarea potrivit legii nr.270/2018 și Hotărârea Guvernului nr.1231/2018). Eventual de divizat indicatorii pentru fiecare tip de evaluare a performanțelor.	acț. 22
28	Publicarea pe web a informațiilor privind evaluarea permanentă a performanțelor personalului.	acț. 22
29	Excluderea indicatorului de la acțiunea nr.23 "rubrica pentru reclamații pe pagina web", care deja se cuprinde în indicatorul din acțiunea nr.24 "pagina web conține un instrument online pentru depunerea plângerilor/ reclamațiilor".	acț. 23 - 24
30	Divizarea indicatorului "numărul anunțurilor privind ședințele / consultările publice ce urmează a fi organizate" în 2 indicatori distincți "numărul anunțurilor privind convocarea ședințelor" și "numărul anunțurilor privind consultările publice ce urmează a fi organizate".	acț. 25
31	Publicarea pe web a anunțurilor privind convocarea ședințelor Consiliului raional și anunțurilor privind organizarea consultărilor publice, care trebuie să conțină toate elementele cerute de actele normative, inclusiv să respecte termenul necesar pentru consultări.	acț. 25
32	Depunerea eforturilor de către entitățile publice pentru a asigura implicarea cetățeanului în actul decizional, prin utilizarea mai multor metode și instrumente, inclusiv prin informarea direcționată a părților interesate despre examinarea proiectelor de decizii care le pot afecta (prin e-mail, rețele sociale, instrumente electronice, poștă, inclusiv elaborarea și actualizarea unei liste a părților interesate).	acț. 25
33	Inserarea indicatorului "crearea unor grupuri consultative de lucru permanente sau adhoc care participă la elaborarea proiectelor de decizie" (ca opțiune poate fi inserată o acțiune nouă în Plan).	acț. 25
34	Continuarea activității Consiliului Raional de Participare și publicarea informațiilor despre activitatea și rezultatele acestui mecanism instituționalizat de cooperare și parteneriat între autoritățile publice raionale și societatea civilă.	acț. 25
35	Administrația raionului Cahul urmează să aducă la cunoștință pe pagina web informații depline privind programele de asistență socială adoptate, instituțiile de asistență socială înființate, informații despre serviciile sociale furnizate de unitatea administrativ-teritorială și modalitatea de aplicare pentru un potențial beneficiar.	acț. 27

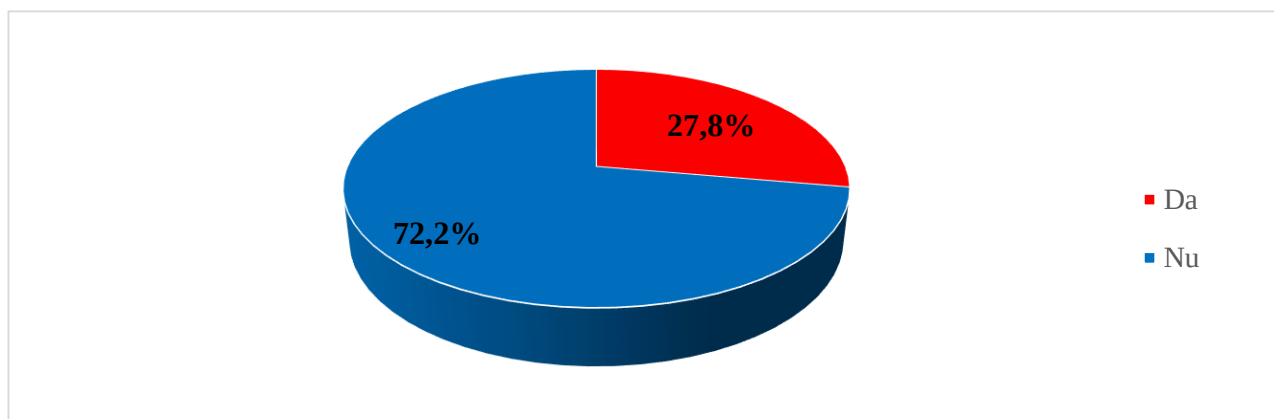
Anexa nr.1

Percepția cetățenilor din raionul Cahul
privind nivelul de corupție și impactul acțiunilor anticorupție
(Numărul persoanelor chestionate – 36)

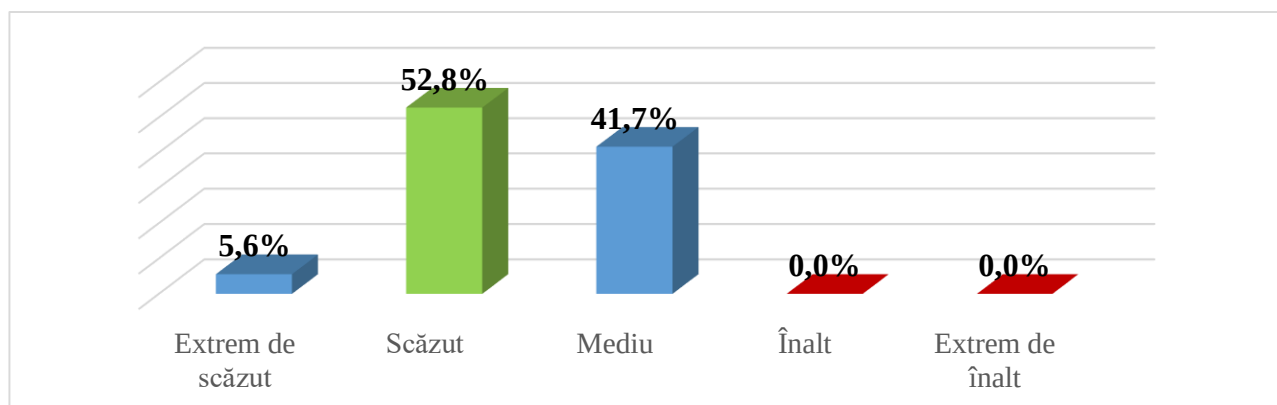
1. Răspundeți la acest chestionar în calitate de:

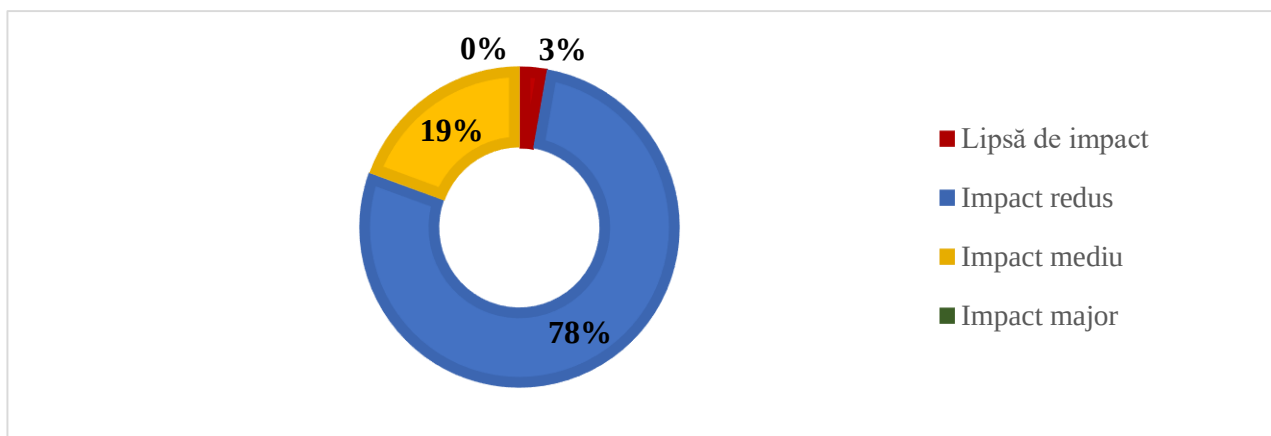
2. Cunoașteți despre existența Planului raional anticorupție și acțiunile cuprinse în acest Plan?

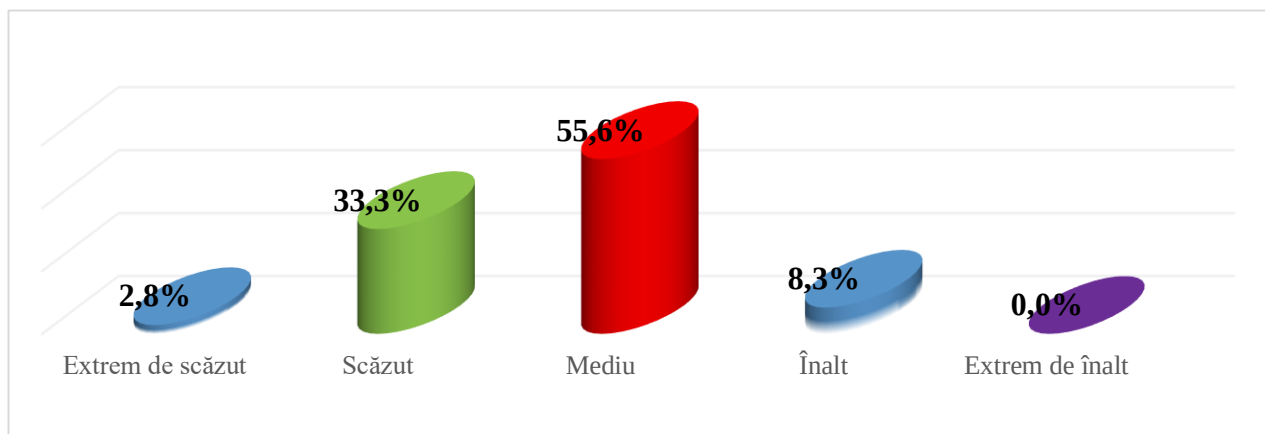
3. Cum apreciați capacitățile autorităților publice raionale în prevenirea, depistarea, contracararea actelor de corupție și asigurarea integrității profesionale a funcționarilor publici?

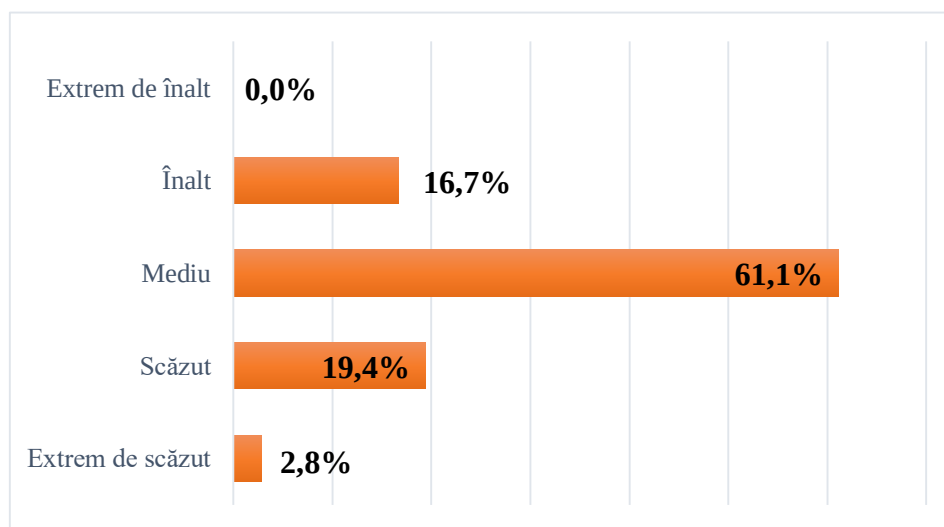
4. Cum apreciați impactul acțiunilor și măsurilor întreprinse la nivel de raion în prevenirea, depistarea, contracararea actelor de corupție și asigurarea integrității?

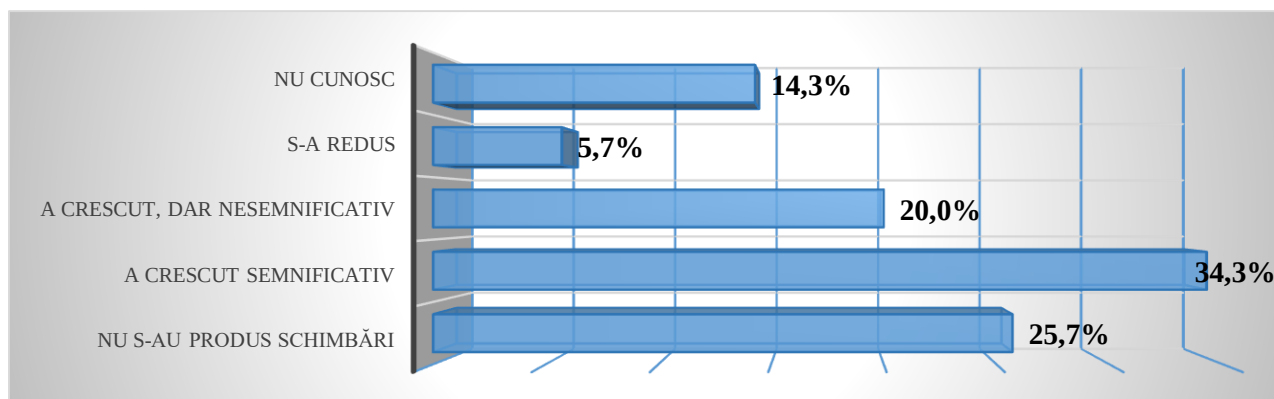
5. Cum apreciați integritatea funcționarilor publici și a aleșilor raionali?

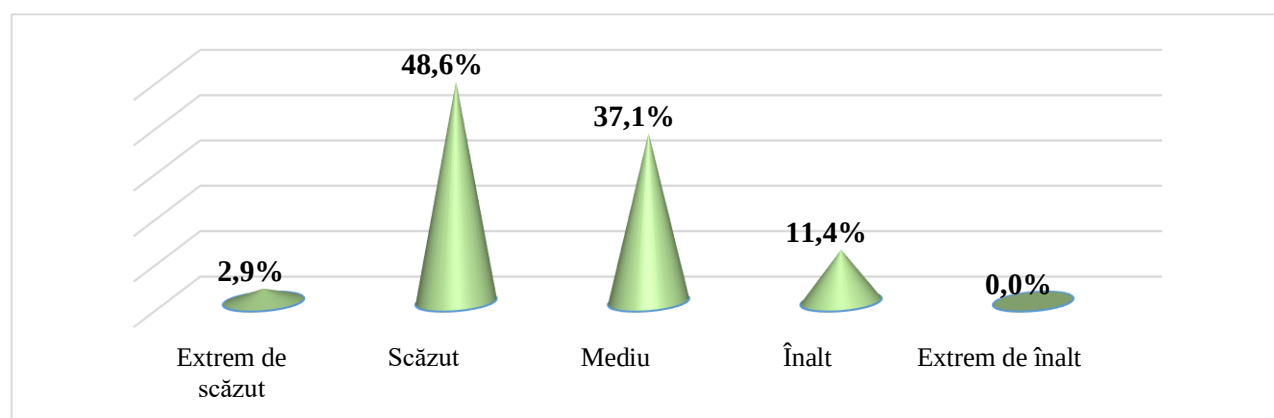
6. Cum apreciați capacitățile/profesionalismul/cunoștințele funcționarilor publici și aleșilor raionali?

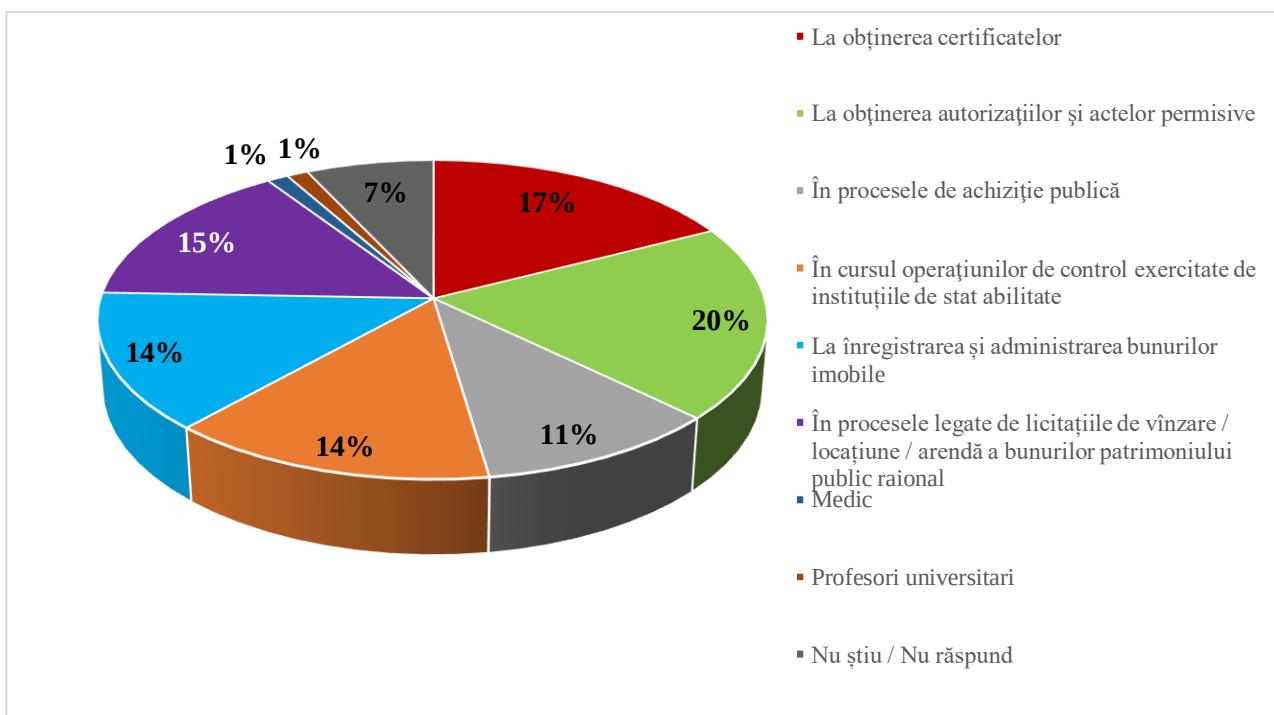
7. Cum apreciați evoluția transparenței și accesului la informații publice în 2019?

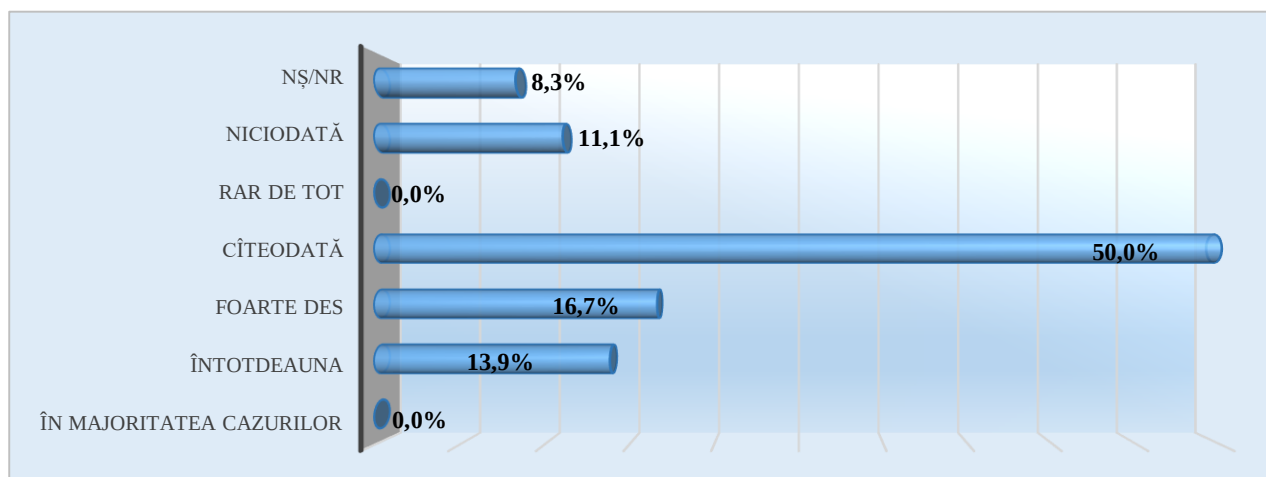
8. La ce nivel apreciați practicile de corupție în autoritățile și instituțiile publice raionale?

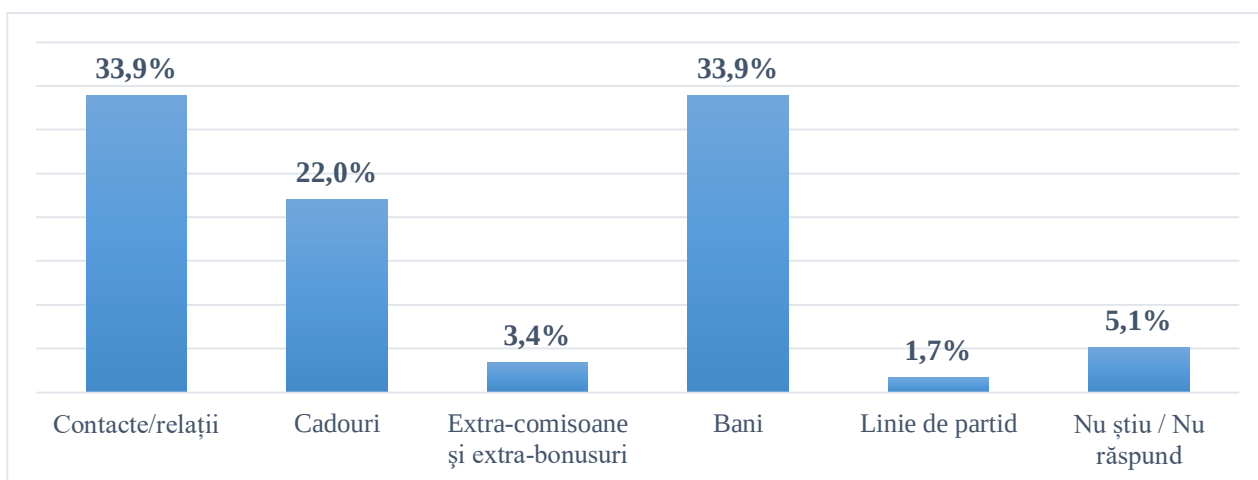
9. În care din următoarele situații o persoană fizică / juridică se confruntă, în mod direct, cu aspecte legate de corupție (puteți alege una sau mai multe opțiuni)?

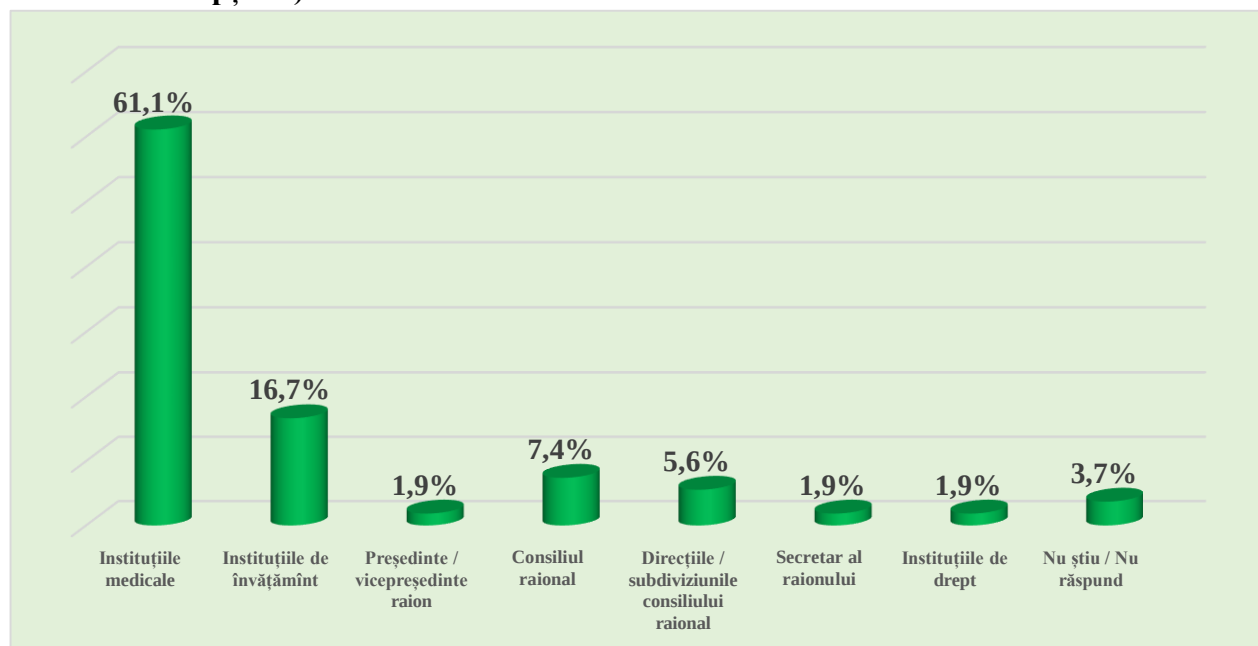
10. Este mai simplu de a soluționa problemele cu autoritățile / instituțiile raionale pe căi neoficiale decât pe cele oficiale?

11. Căile neoficiale de soluționare a problemelor cu sectorul public, de obicei, iau forma de:

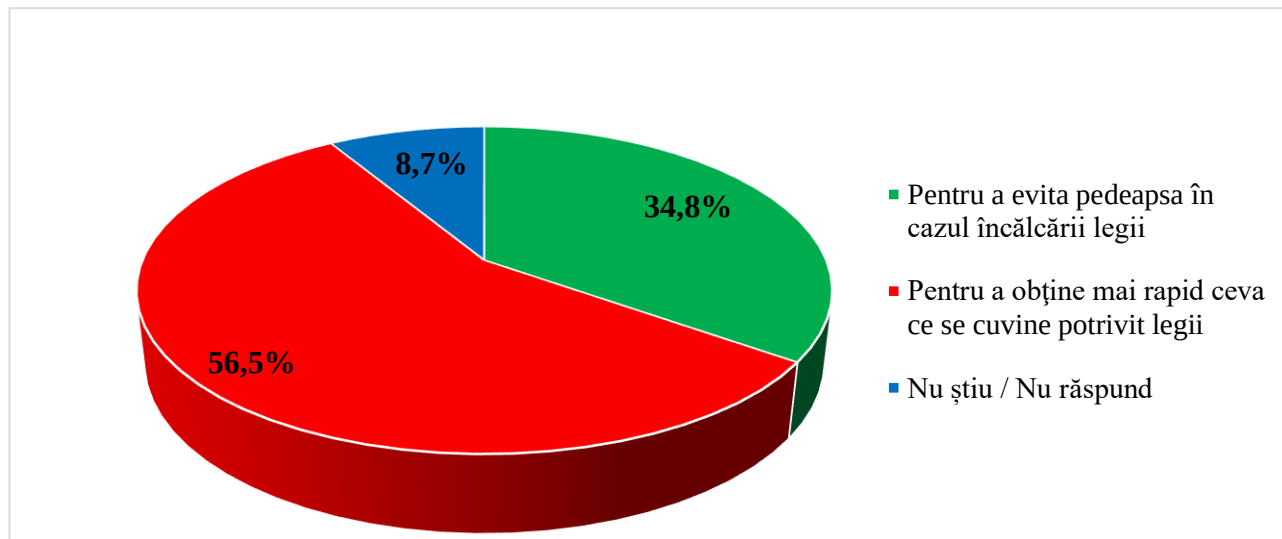

12. Care sunt autoritățile / instituțiile în care se plătește neoficial mai frecvent (puteți alege una sau mai multe opțiuni)?

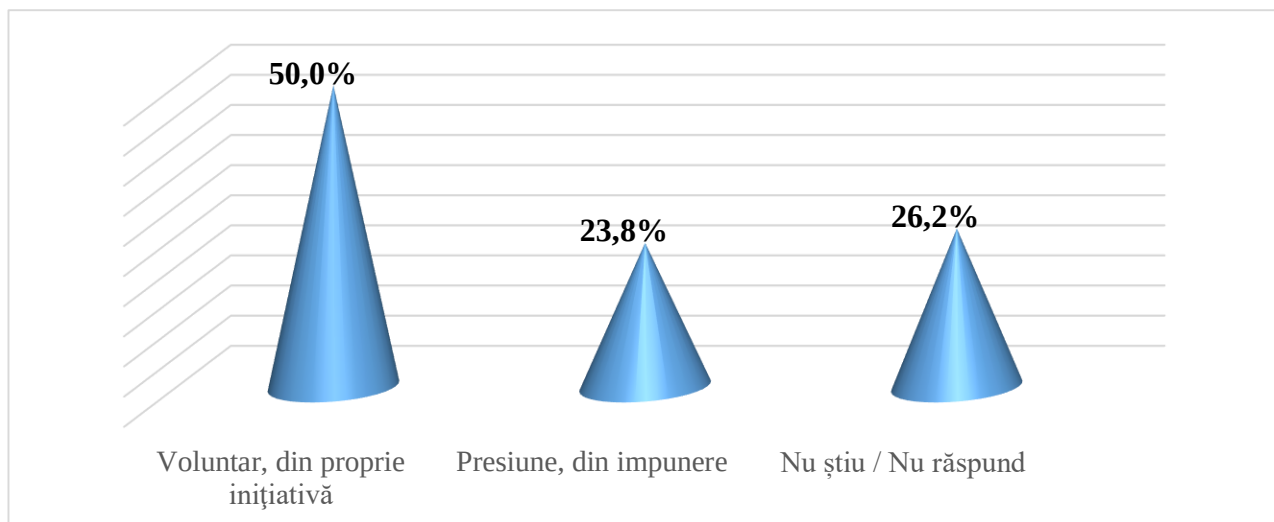

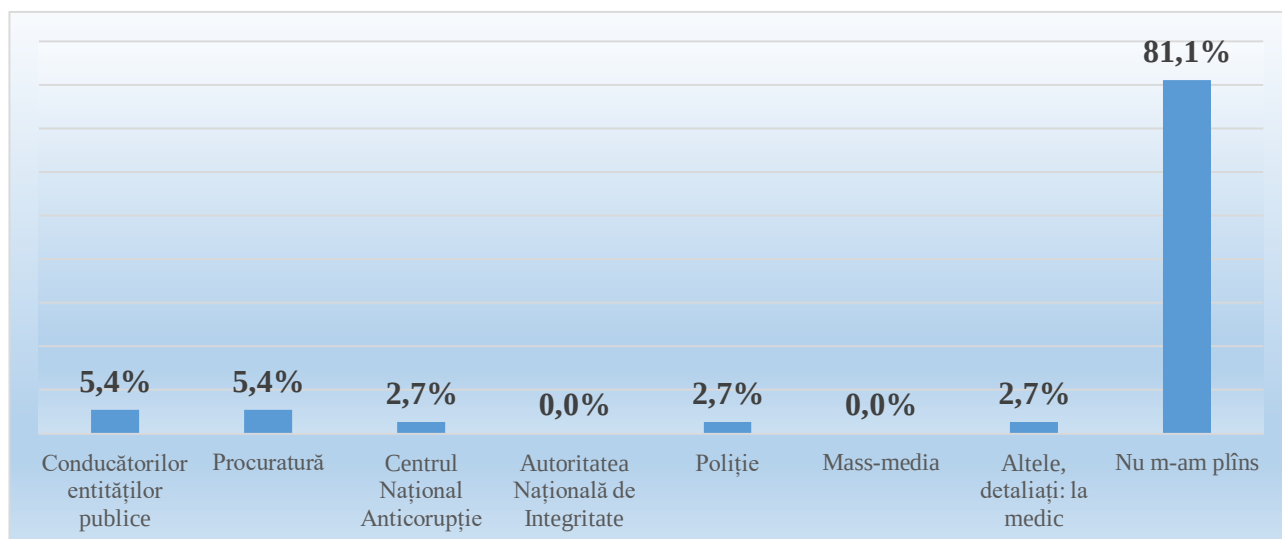
13. Care este scopul plăților neoficiale?

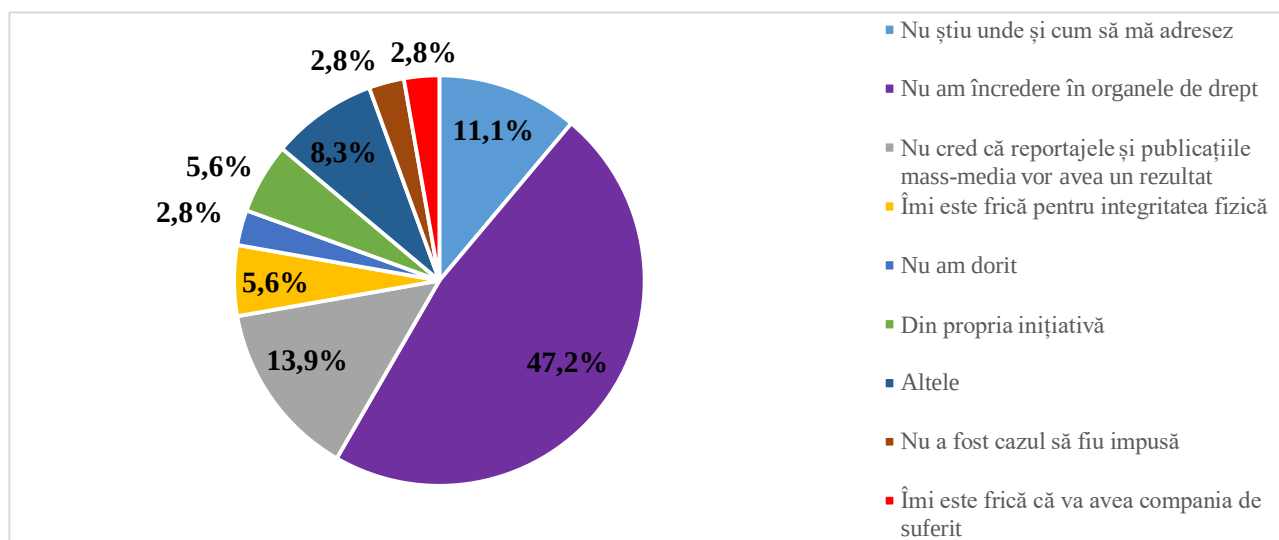
14. Cine a fost inițiatorul plăților neoficiale?

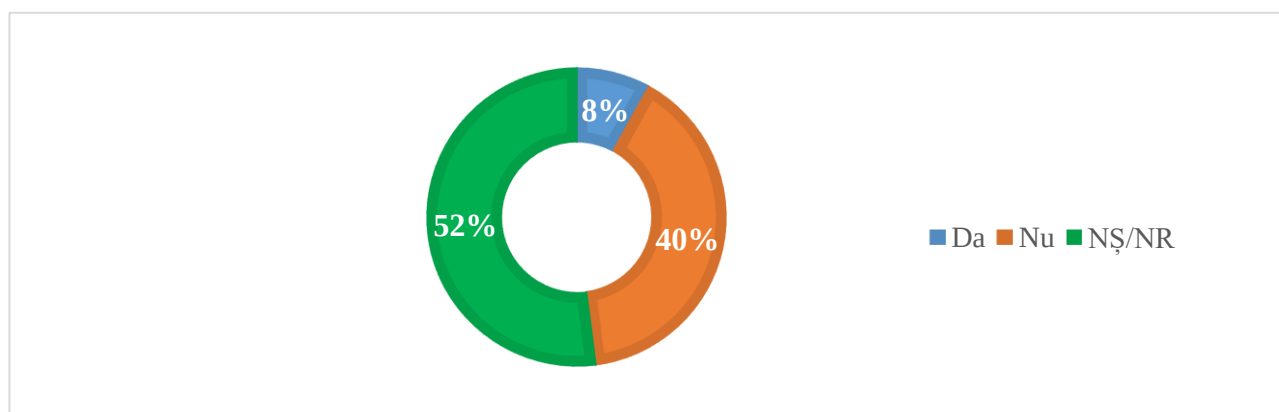
15. Unde v-ați plâns pe cazurile de corupție cu care v-ați confruntat?

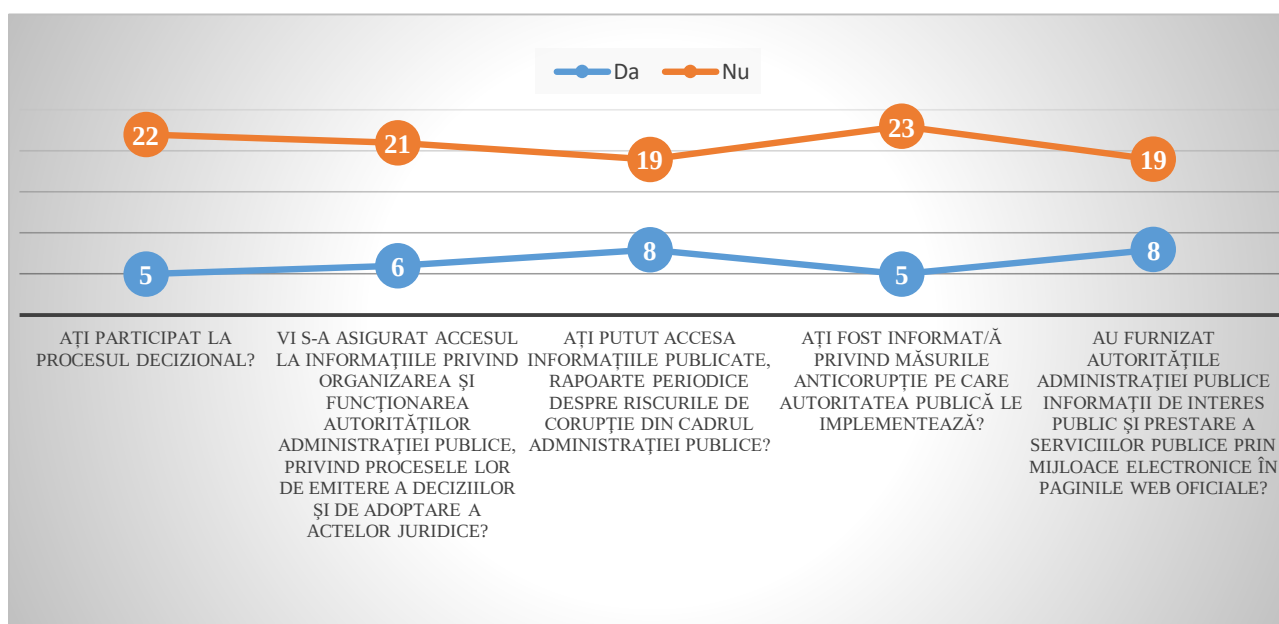
16. Motivele neadresării/nesemnării privind cazurile de corupție?

17. În cazul în care v-ați adresat, a fost rezolvată problema Dvs.?

18. În calitate de persoană fizică și/ sau reprezentant al grupurilor care nu aparțin sectorului public:

19. În opinia Dvs. care sunt cele mai grave probleme ale autorităților publice raionale, aleșilor locali și funcționarilor publici în domeniul integrității?
❖ Protecția datelor cu caracter personal.
❖ Conflictului de interese.
❖ Cadourile.
❖ Nu am auzit despre acte de corupție în consiliul raional și altor funcționari publici.
❖ Neprofesionalismul.
❖ Cumătrismul.
❖ Netransparența.
❖ Nu fac rapoarte despre activitatea lor. Nu se întâlnesc cu cetățenii. Nu țin cont de părerile cetățenilor.
❖ Nu-și cunosc obligațiile lor, mereu sunt „ocupati”.
❖ Nu se implică pentru a rezolva problemele.
❖ Autoritățile publice nu se gândesc la pensionari și invalizi. Nu au respect față de oameni, se comportă urât față de toți care se adresează la ei.
❖ Acționează doar în interese personale sau de partid.
❖ O mare problemă este că autoritățile face ceea ce cred ei că este nevoie, dar nu întreabă cetățenii părerea lor.
❖ Nu toți sunt cinstiți.

20. În opinia Dvs., ce îmbunătățiri / schimbări / acțiuni sunt necesare pentru prevenirea, depistarea, contracararea actelor de corupție și asigurarea integrității?
✓ Să fie mai multă transparență.
✓ Creșterea încrederii societății în faptul că entitățile și agenții publici își îndeplinesc misiunea în conformitate cu interesul public.
✓ Salariile sunt prea mici. Dacă vor fi majorate și dacă se va pune accent pe profesionalismul funcționarilor, atunci nu vor fi acte de corupție.
✓ Sa fim mai obiectivi când este vorba de lege.
✓ Alegerea angajaților în funcție de profesionalism și nu pe bază de relații și cunoștințe.
✓ Să se respecte legea de ambele părți.
✓ Să funcționeze legea pentru toți: de la președinte la paznic.
✓ Să se facă întâlniri cu cetățenii. Informații, transparență.
✓ Mai multă transparență, acțiuni concrete, raportare față de cetățeni.
✓ Mai multă transparență. Să se aducă la cunoștința cetățenilor cum au fost pedepsiți cei care se fac vinovați.
✓ Să se facă întâlniri cu cetățenii. Să fie o linie fierbinte lucrativă în domeniul dat.
✓ Pedepsite ambele părți.
✓ Persoanele trebuie să fie informate despre anticorupție, deoarece oamenii nu cunosc multe lucruri importante.
✓ Acțiuni severe acolo unde se încalcă legea.
✓ Persoanele cu funcții publice trebuie nu doar informate, ci și sancționate cât mai dur și verificate cât mai des.
✓ Persoanele care iau mită trebuie eliberate din funcție și pedepsite.
✓ Mai multe sancțiuni.
✓ Întâlniri cu locuitorii.
✓ Sondaje, interviuri.
✓ Interesele comunității să fie promovate, nu doar personale.
✓ Mărirea salariului angajaților, deoarece aceștia deseori acceptă mită din cauza lipsei de bani.